

Analyse

Open Access erfaringer i Danmark

1. Indledning

Uddannelses- og Forskningsstyrelsen har i 2023 foretaget en spørgeskemaundersøgelse vedrørende kendskab til og implementeringen af Danmarks Nationale Open Access Strategi, der blev offentliggjort af den daværende uddannelses- og forskningsminister i 2014 og siden er blevet opdateret i 2018.

Formålet med spørgeskemaundersøgelsen har været at indsamle viden og erfaring om, hvordan Open Access opleves og praktiseres i Danmark blandt forskere, fonde og institutioner. Hvordan har institutioner og fonde organiseret arbejdet med at implementere Open Access strategiens målsætninger? Hvad er deres holdning til rationalet bag den? Hvordan motiverer de forskerne til at udnytte deres Open Access-rettigheder? Hvorledes fungerer kommunikationen mellem de centrale aktører? Belønner institutioner og fonde forskerne for Open Access-adfærd? Følges der op på efterlevelse af målsætningerne? Og er der barrierer, der står i vejen for realisering af strategien? Forskerne har svaret på de samme spørgsmål med henblik på sammenligning.

Uddannelses- og Forskningsstyrelsen har sendt et spørgeskema til udvalgte forskere, der var hoved- eller medforfatter til en videnskabelig artikel med maksimalt ti medforfattere, der blev publiceret i 2021, samt et spørgeskema målrettet private og offentlige fonde samt danske forskningsinstitutioner (universiteterne, professionshøjskolerne, de videregående kunstneriske uddannelsesinstitutioner og SEDIRK-institutionerne).

Denne analyse er en opsamling på de væsentligste resultater fra de to spørgeskemaundersøgelser. Resultaterne er blevet præsenteret for Det Danske Open Access-netværk¹, der har haft mulighed for at kommentere og uddybe undersøgelsens resultater. Analysens samlede resultater fremgår af bilaget til analysen.

¹ Det danske Open Access-netværk består af medarbejdere fra danske uddannelsesinstitutioner, som beskæftiger sig med formidlingen samt drifts- og udviklingsspørgsmål i relation til Open Access: <https://openaccess.dk/>

2. Hovedkonklusioner

I dette afsnit anføres de væsentligste og overordnede resultater af spørgeskemaundersøgelserne rettet mod henholdsvis forskningsinstitutioner og fonde samt forskere.

Kendskab og tilslutning til Danmarks Nationale Strategi for Open Access

- Ansatte (TAP'ere og ledere) på tværs af landets forskningsinstitutioner og fonde har i høj grad kendskab til Danmarks Nationale Strategi for Open Access. Kendskabet til strategien blandt forskere er mere moderat, idet 80 pct. af forskerne i varierende grad har kendskab til strategien, mens 20 pct. af forskerne slet ikke har kendskab til denne. Både ansatte og forskere tilkendegiver dog i udpræget grad, at de er enige med rationalet bag strategien: at få den maksimale effekt ud af forskningen.
- Der er stor variation i universiteternes oplevelse af, hvorvidt det er en udfordring at få forskerne til at publicere deres videnskabelige resultater som grøn Open Access, når de har rettighederne til det. På linje med forskerne mener de i overvejende grad, at det er en udfordring at finde prestigefyldte/anerkendte tidsskrifter, der samtidig tillader grøn Open Access. Open Access-netværket påpeger, at størstedelen af tidsskrifterne tillader grøn Open Access, og at de reelle problemer er mere komplekse. Det handler f.eks. om manglende incitamenter blandt forskerne til at publicere grøn Open Access, forvirring om rettigheder og versioner af forskningsartiklerne, at det kun er forskeren selv, der kan indhente det accepterede manuskript til upload i repositorierne, at embargoperioderne ofte overskrider forskningsfondenes krav, hvorfor det i praksis ikke er muligt for forskerne at publicere i grøn Open Access m.v.
- Både forskere, universiteter og fonde oplever, at den største udfordring er at dække publiceringsafgifter ifm. gylden og hybrid Open Access-publicering. Kun Novo Nordisk Fonden og det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø betragter ikke sidstnævnte som en udfordring.
- Det antydes, at forskerne kobler Open Access-publicering til betaling af publiceringsudgift (APC) uagtet Open Access-typen, inklusiv grøn Open Access. Det understreger, at der er et behov for bedre kommunikation mellem institutioner og forskere omkring Danmarks Nationale Strategi. Strategien har fokus på grøn Open Access, og er dermed umiddelbart udgiftsneutral for den enkelte forsker.

Open Access-retningslinjer og støttefunktioner

- Universiteternes svar indikerer, at alle universiteter i vid udstrækning har implementeret strategien. Således har alle otte universiteter erklæret sig enig i, at de har klare retningslinjer for Open Access, hvilket omkring halvdelen af forskerne

er enige i. Ligeså mener alle otte universiteter, at de har procedurer og støttefunktioner, der hjælper forskerne med at publicere deres forskningsresultater i grøn Open Access.

- Der er en tendens til, at universiteterne overvurderer omfanget og effekten af retningslinjer/støttefunktioner, idet en betydelig andel af de adspurgte forskere oplever, at universiteterne i mindre grad har støttefunktioner og procedurer.
- Universiteterne, Danmarks Frie Forskningsfond og Innovationsfonden dækker ikke publiceringsafgifter (APC) ifm. gylden eller hybrid Open Access-publicering. Dette bekræftes af forskerne. Til gengæld angiver både Danmarks Grundforskningsfond og Novo Nordisk Fonden, at de dækker publiceringsafgifter ifm. gylden og hybrid Open Access-publicering, mens Lundbeck Fonden kun dækker gylden.
- Alle otte universiteter på nær Aarhus Universitet oplever, at de klart kommunikerer Open Access strategier/rettigheder/processer til forskerne. Dette genkendes i vid udstrækning ikke af forskerne, da kun 28 pct. erklærer sig enig i, at det er tilfældet. Selvom en del universiteter fremhæver, at det er lykkedes at øge kendskabet til og forståelsen for Open Access blandt forskere, antyder undersøgelsens resultater således, at kommunikationen mellem universiteterne og forskerne vedrørende universiteternes Open Access strategier/rettigheder/processer måske ikke er tilstrækkelig og i højere grad skal sammentænkes med krav og incitamenter.
- Mens nogle universiteter mener, at de modtager tilstrækkelig information fra Det Kgl. Bibliotek om resultaterne af deres forhandlinger med forlagene, herunder forhandlede Open Access-rettigheder, mener andre universiteter ikke, at kommunikationen med Det Kgl. Bibliotek fungerer effektivt. Oplevelsen af utilstrækkelig informationsudveksling kan muligvis skyldes mangelfuld kommunikation internt på universiteterne, idet Det Kgl. Bibliotek informerer bibliotekscheferne om resultatet, så snart licensforhandlingerne er afsluttet.
- Blandt professionshøjskolerne, SEDIRK-institutionerne og de kunstneriske uddannelser er størstedelen enige i, at de har klare retningslinjer for Open Access. Disse institutioner har ligeledes i nogen grad standardprocedurer og støttefunktioner, der hjælper forskerne med at publicere deres forskningsresultater som Open Access.
- Danmarks Frie Forskningsfond og Danmarks Grundforskningsfond har begge retningslinjer, der opfordrer til grøn Open Access, mens Innovationsfonden endnu ikke har retningslinjer. Grundforskningsfonden opfordrer dog også til gylden Open Access. Hverken Lundbeck Fonden eller Novo Nordisk Fonden har Open Access-retningslinjer, hvilket kunne antyde, at der fortsat er et behov for at få private fonde til at udvikle sådanne.

Monitorering og meritering

- Alle otte universiteter og flertallet af fondene angiver, at de løbende monitorerer, hvorvidt forskerne publicerer i Open Access. Sådanne monitoreringstiltag er

ikke lige så udbredt blandt professionshøjskolerne. Det er således kun tilfældet på Via University College, mens også Danmarks Statistik, Det Kongelige Akademi og Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA) monitorerer løbende.

- Open Access-publicering meriteres ikke af universiteterne, hvilket også er oplevelsen blandt forskerne. Flere forskere oplever dog, at Open Access-publicering kan have indirekte meriterende effekt, bl.a. i form af øgede citationer. Blandt de responderende fonde er tidligere Open Access-publicering heller ikke et evalueringskriterium i forbindelse med bevillingsansøgninger.

Forskernes konkrete erfaring med Open Access-publicering

- Størsteparten af forskerne publicerer deres videnskabelige artikler som enten Grøn Open Access (24 pct.) eller Gylden Open Access (21 pct.). 25 pct. publicerer ikke deres artikler som Open Access. Andelen af Open Access-publicering varierer på tværs af de videnskabelige discipliner. Denne variation kan delvis forklares med henvisning til de videnskabelige discipliners publiceringskultur.
- Sammenligner man andelen af Open Access-publicering på tværs af videnskabelige stillinger, med forbehold for det begrænsede respondentantal, indikerer besvarelsene, at professorer og lektorer i højere grad end kategorien "Andet videnskabeligt personale" publicerer deres forskningsartikler som diamond eller grøn Open Access. Der foreligger dog ikke nogen klar forklaring på, hvorfor det forholder sig således.
- Open Access vejer ikke tungt i forskernes overvejelser om, hvilket tidsskrift de vil publicere i. Kun 4 pct. af respondenterne har således angivet "publicering af deres forskning i Open Access" som den vigtigste faktor for valg af tidsskrift. Det er i stedet vigtigt for forskerne at vælge et tidsskrift, der er anerkendt/prestigefyldt, og som adresserer den rette målgruppe.
- Forskerne oplevede i mindre grad, at deres finansieringskilde(r)/bevillingsgivende institution(er) havde som betingelse, at de publicerede deres forskningsartikel som Open Access. Det er desværre uklart, hvorvidt forskerne har opfattet betingelser/retningslinjer som et ufravigeligt krav om Open Access-publicering eller blot som en opfordring hertil.
- Forskere, der oplevede at deres finansieringskilde havde Open Access-betingelser, publicerede i højere grad deres forskningsartikel som Open Access sammenlignet med forskere, der oplevede at deres finansieringskilde ikke havde betingelser herom. Dette indikerer, at implementering af Open Access-betingelser/retningslinjer kan være med til at forøge andelen af Open Access-publikationer.

3. Metode

Spørgeskemaundersøgelsen består af to separate SurveyXact-spørgeskema udsendt pr. mail. Ét henvendt til forskerne og ét henvendt til rektorer, direktører, kontorchefer og teknisk/administrativt personale på universiteter, professionshøjskoler, kunstneriske videregående uddannelsesinstitutioner, SEDIRK-institutioner samt offentlige og private forskningsfonde.

Begge spørgeskemaer indledes med en introduktion, der uddyber spørgeskemaets datahåndtering, formål og anvendelse. Desuden gives en definition af de fire gængse Open Access-typer: grøn, gylden, diamant og hybrid. Derudover henvises til relevante sider på Uddannelses- og Forskningsstyrelsens og den danske Open Access Indikators hjemmeside for yderlige information.

3.1 Spørgeskemaet til forskerne

Spørgeskemaet er udsendt pr. mail til en tilfældig udvalgt stikprøve af forskere fra de danske universiteter (n=1000). Stikprøven er trukket fra Open Access Indikatorens testdatasæt for indikatorberegning i marts 2023, der indeholder en samlet liste over forskere fra de danske universiteter, der var hovedforfatter eller medforfatter til en videnskabelig artikel med maksimalt ti medforfattere, der blev publiceret i 2021 (13.194 artikler). Populationen hvorm vi kan udtale os er således alle de forskere, der var hoved- eller medforfattere på én af de 13.194 artikler. Vi har i stikprøveudvælgelsen sikret, at der ikke er gengangere, således at vi har adspurgt 1000 forskellige forskere.

Forinden udsendelse er spørgeskemaet blevet pilottestet på en lille gruppe af forskere. Spørgeskemaet er struktureret i to dele. Den første del spørger ind til respondentens konkrete erfaringer med og overvejelser om Open Access ifm. publiceringen af en udvalgt forskningsartikel, som respondenten har publiceret i 2021. Den anden del spørger ind til respondenten generelle erfaring med og opfattelse af Open Access.²

319 forskere har besvaret spørgeskemaundersøgelsen, og svarprocenten er således 31,9 pct. Som det fremgår af tabel 3.1. og 3.2 afspejler fordelingen af respondenter nogenlunde populationens fordeling på universiteter og videnskabelige områder. Forskere fra Danmarks Tekniske Universitet er dog underrepræsenteret. Ydermere er der universiteter, der har så få respondenter, at resultaterne for disse universiteter ikke nødvendigvis er repræsentative, og derfor ikke kan generaliseres. Det gælder især Copenhagen Business School, Danmarks Tekniske Universitet, IT-Universitetet og Roskilde Universitet.

² Hele spørgeskemaet kan findes i bilag 8.2.

Tabel 3.1

Fordeling af respondenter på universiteterne

	Antal respondenter	Andel af respondenter	Andel af population
Copenhagen Business School	14	4%	3%
Danmarks Tekniske Universitet	19	6%	12%
IT-Universitetet	1	0%	0%
Københavns Universitet	106	33%	34%
Roskilde Universitet	10	3%	2%
Syddansk Universitet	51	16%	13%
Aalborg Universitet	42	13%	12%
Aarhus Universitet	76	24%	25%
Hovedtotal	319	100%	100%

Anm.: *n=319

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse og OAI's testdatasæt

Tabel 3.2

Fordeling af respondenterne på videnskabelige områder

	Antal respondenter	Andel af respondenter	Andel af populationen
Humaniora	45	14%	9%
Naturvidenskab	114	36%	42%
Samfundsvidenskab	57	18%	11%
Sundhedsvidenskab	103	32%	38%
Hovedtotal	319	100%	100%

Anm.: *n=319. Naturvidenskab udgøres af OECD-kategorierne: Teknisk Videnskab, Landbrugs- og veterinærvidenskab, og Naturvidenskab.

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse og OAI's testdatasæt

3.2 Spørgeskema til ledelse og ansatte på universiteter, professionshøjskoler, SEDIRK-institutioner og fonde

Spørgeskemaet er udsendt pr. mail til følgende institutioners ledelse:

- De otte universiteter
- SEDIRK-forskningsinstitutioner
- Professionshøjskolerne
- De kunstneriske videregående uddannelser
- Danmarks Frie Forskningsfond
- Danmarks Grundforskningsfond
- Innovationsfonden
- Novo Nordisk Fonden

- Lundbeck Fonden
- Carlsberg Fondet
- Villum/Velux Fondene

Ledelsen på universiteterne og professionshøjskolerne er endvidere blevet anmodet om at distribuere spørgeskemaundersøgelsen videre til ansatte, der er ansvarlig for arbejdet med Open Access. Spørgeskemaet, der er blevet pilottestet af en lille gruppe af tekniske administrativt personale på universiteterne, spørger bredt ind til respondenters oplevelser af arbejdet med Danmarks Nationale Strategi for Open Access og Open Access mere generelt.³

Følgende institutioner har besvaret spørgeskemaundersøgelsen:

- Copenhagen Business School
- Danmarks Frie Forskningsfond
- Danmarks Grundforskningsfond
- Innovationsfonden
- Danmark Meteorologiske Institut
- Danmarks Statistik
- Danmarks Tekniske Universitet
- Designmuseum Danmark
- Det Kongelige Akademi
- Det Nationale Forsknings- og analysecenter for Velfærd
- Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø
- IT-Universitetet
- Københavns Universitet
- Lundbeck Fonden
- Novo Nordisk Fonden
- Professionshøjskolen UCN
- Professionshøjskolen Absalon
- Professionshøjskolen UCL
- Roskilde Universitet
- Syddansk Universitet
- Via University College
- Aalborg Universitet
- Aarhus Universitet

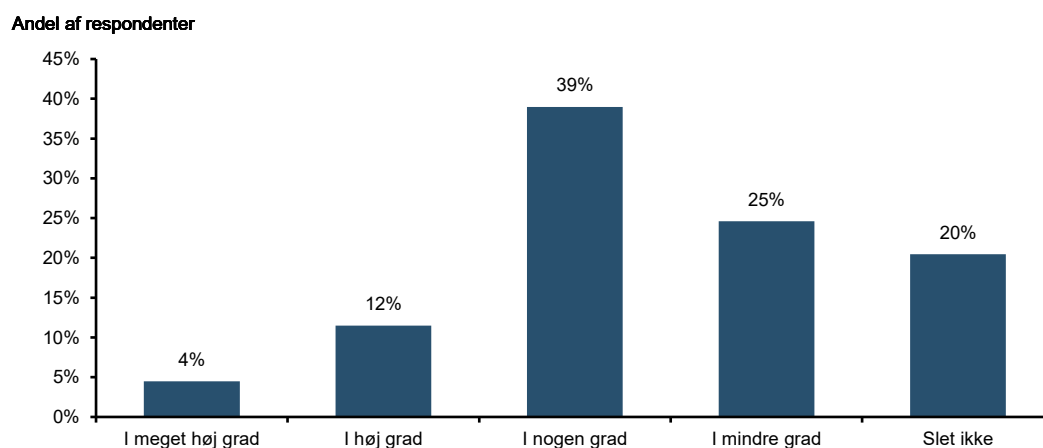
³ Hele spørgeskemaet kan findes i bilag 8.1

4. Kendskabet og tilslutningen til strategien

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at ansatte på tværs af landets forskningsinstitutioner og fonde har et godt kendskab til Danmarks Nationale Strategi for Open Access. Blandt de adspurgte angiver således mere end 75 pct., at de i "høj" eller "meget høj" grad har kendskab til strategien. Mens kendskabet er stort blandt forskningsinstitutioner og fondenes ansatte, er kendskabet til strategien blandt forskerne mere moderat (se figur 4.1). Således har 80 pct. af respondenterne i varierende grad kendskab til strategien, mens 20 pct. af respondenterne slet ikke har kendskab til denne. Endvidere er det kun samlet 16 pct. der har kendskab til strategien i "høj" eller "meget høj" grad. Dette kan indikere at forskere i Danmark har kendskab til Open Access og strategien, men i mindre grad dens indhold, fokus og mål. Open Access-netværket påpeger, at det manglende kendskab til strategiens detaljer blandt forskerne måske kan skyldes, at støttepersonalet ikke forklarer forskerne alle detaljerne om Open Access-regler og -procedurer af hensyn til, at forskerne bruger mindst mulig tid på at sætte sig ind i forskellige Open Access-regler og -procedurer og koncentrerer sig om at forske.

Figur 4.1

Forskernes kendskab til Danmarks Nationale Strategi for Open Access.

Anm.: *n=313

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

Særligt forskere fra sundhedsvidenskab og landbrugs- og veterinærvidenskab har begrænset kendskab

Mens der ikke er nogen nævneværdig variation i forskernes kendskab til strategien på tværs af universiteterne (se bilag: figur 8.1), ses en variation på tværs af videnskabelige områder. Særligt forskere fra sundhedsvidenskab og landbrugs- og veterinærvidenskab synes at have et begrænset kendskab til strategien, idet hhv. 30 pct. og 36 pct. af disse forskere svarer, at de intet kendskab har til den (se bilag: figur 8.2). Der bør tages forbehold for, at kun 11 respondenter fra landbrugs- og veterinærvidenskab har besvaret spørgeskemaet.

Københavns Universitet angiver i spørgeskemaundersøgelsen, at de forventer at imødekomme det manglende kendskab til Open Access på det kliniske område gennem et vidensløft iværksat af Københavns Universitetsbibliotek sammen med det regions- og forskningspolitiske råd under Region H, Institut for Klinisk Medicin på KU SUND og Ugeskriftet for Læger. Ifølge Københavns Universitet består udfordringen i, at klinisk ansatte i Region H, omend de er affilieret med universitet, ikke har viden om de services og muligheder, som universitetet giver forskere på OA-området, der typisk kommunikerer på universitetets intranet. Et vidensløft målrettet de klinisk ansatte kan potentielt bidrage til en øget andel af Open Access-publikationer, da 25-30 pct. af Københavns Universitets samlede forskning udgives indenfor dette område.

Blandt både forskningsinstitutioner, fonde og forskere er der bred tilslutning til rationalet bag Danmarks Nationale Strategi for Open Access (se figur 4.2). Således er 87 pct. og 71 pct. af hhv. de ansatte på forskningsinstitutioner/-fondene og forskerne enige i rationalet bag strategien, når det præsenteres således:

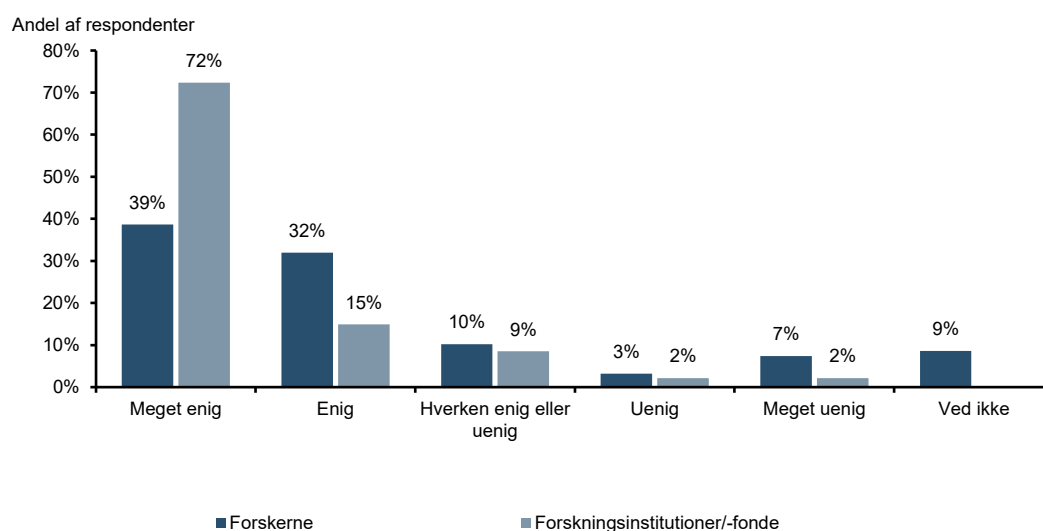
"Open Access er et spørgsmål om at få den maksimale effekt ud af forskningen. Gevinsterne for danske virksomheder, dansk forskning og det danske samfund med fri adgang – Open Access – til forskningsresultater er mange. Med en øget tilgængelighed for alle til videnskabelige artikler på nettet vil vi få en mere effektiv videndeling mellem forskere, forskningsinstitutioner og virksomheder. [...]"⁴

Tilslutningen til rationalet blandt forskere varierer ikke nævneværdigt hverken på tværs af universiteter eller videnskabeligt område, hvorfor det kan konkluderes, at der generelt er bred opbakning til Danmarks Nationale Strategi for Open Access (se bilag: figur 8.3 & 8.4).

⁴ Uddrag fra Danmarks Nationale Strategi for Open Access. Forskerne blev kun præsenteret for følgende uddrag: "Open Access er et spørgsmål om at få den maksimale effekt ud af forskningen. [...]".

Figur 4.2

Tilslutning til rationalet bag Danmarks Nationale Strategi for Open Access

Anm.: *Forskere (n=313), Forskningsinstitutioner/-fonde (n=26)

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

I de uddybende kommentarer påpeger særligt forskerne yderligere rationaler og fordele ved Open Access. De fremhæver både Open Access' citationsfordele og det retfærdighedsmæssige og lighedsmæssige aspekt af Open Access. Flere fremhæver således, at forskningen bør være frit tilgængeligt, dels fordi den er skatteyderbetalt, men også fordi den fremmeste forskning bør være tilgængelig for forskere fra lavindkomstlande.

"I think that open access is a must when we want to reach low-income countries and regions - I receive many inquiries from those places to get papers that are not available. Open Access, not only allows this important goal, but also to reach many other people - like consultants or SMEs - that do not have access to big editorials."

Forsker, Aalborg Universitet

Forskernes oplevede barrierer

Forskere rejser en række bekymringer om både den grønne Open Access-strategi og Open Access mere generelt. Overordnet set har forskerne fire bekymringer/udfordringer ifm. med grøn Open Access:

1. Lange embargoperioder og forvirring om rettigheder og versioner. Open Access netværket bekræfter dette og påpeger, at det er en barriere, at det kun er forskeren selv, der kan indhente det accepterede manuskript til upload i repositorierne.
2. Risiko for at blive fejlciteret, idet det ikke altid er den endelige version af publikationen, der opbevares i institutionens repository.
3. Tvivl om hvorvidt det er for besværligt for eksterne aktører at lokalisere videnskabelige artikler i institutioners repository.
4. Udfordringer ved at finde prestigefyldte/anerkendte tidsskrifter, der samtidig tillader grøn Open Access (se figur 4.3). Open Access-netværket påpeger, at stør-

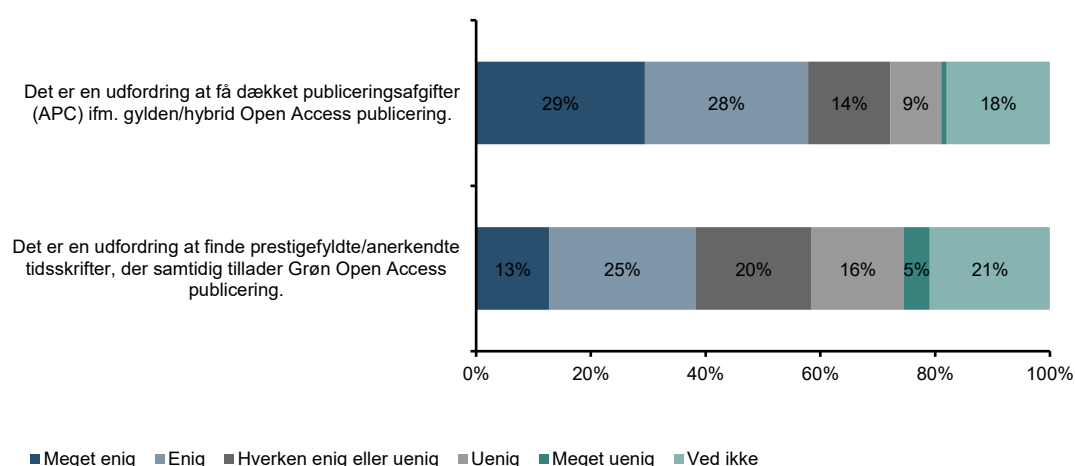
stedelen af de anerkendte tidsskrifter tillader grøn Open Access, men at embargo-perioderne ofte overskrider Open Access-strategiens eller fondes maksimale tilladte embargo-periode.

Den mest italesatte udfordring vedrører dog ikke publicering i grøn Open Access, som strategien har fokus på. I stedet peger flere på publiceringsafgifterne (APC) ifm. gylden eller hybrid Open Access som deres største bekymring. 57 pct. af forskerne er således enige i, at dette er en udfordring (se figur 4.3). Flere forskere påpeger i den forbindelse i de skriftlige kommentarer, at publiceringsafgifter er en afgørende årsag til, at de ikke publicerer i Open Access.

Generelt indikerer flere af forskernes svar, at forskerne kobler Open Access-publicering til betaling af APC uagtet Open Access-typen, inklusiv grøn Open Access. Dette understreger, at forskerne i mindre grad har et nærmere kendskab til indholdet i Open Access-strategien, der har fokus på grøn Open Access, og som derfor ikke tilskynder til betaling af APC. Forskernes konkrete erfaringer med Open Access-publicering vil blive uddybet i kapitel 7.

Figur 4.3

Forskernes oplevelse af udfordringer ifm. Open Access-publicering

Anm.: n=306

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

Forskningsinstitutionerne og -fondene peger ligesom forskerne på publiceringsafgifter som en af de væsentligste bekymringer ved Open-Access dagsordenen. Det er således kun Novo Nordisk Fonden og Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø, der er uenige i, at publiceringsafgifterne udgør en udfordring (se bilag: tabel 8.1, 8.2 & 8.3). På linje med forskerne deler universiteterne en lignende begejstring for Open Access i den udstrækning, at det er med til at forøge tilgængeligheden af danske forskningsresultater både i Danmark og globalt. Dog deler de også bekymringen om, at det særlige fokus på grøn Open Access kan være svært at forstå for forskerne, hvorfor de ikke udnytter deres Open Access-rettigheder i tilstrækkelig grad.

Desuden betvivler enkelte universiteter, hvorvidt Open Access fører til den tilsigtede anvendelse og innovation, som er en af strategiens visioner: "At skabe fri adgang for alle borgere, forskere og virksomheder til forskningsartikler finansieret af offentlige og/eller private fonde". Et større fokus på anvendelsen og effekten af Open Access-publicisering fremhæves derfor som noget, der bør prioriteres fremadrettet.

"Fri adgang til dansk forskning er med til at øge tilgængeligheden af danske forskningsresultater i hele verden og er dermed vigtigt. Danske forskningsresultater skal også udnyttes til gavn for samfundet og danske virksomheders muligheder for innovation og vækst. En national Open Access strategi bør ikke kun fokusere på og måle på mængden af Open Access publikationer men i høj grad arbejde med at sikre udnyttelsen af de publikationer, som universiteterne har investeret i at få gjort åbent tilgængelige. Her er dansk erhvervsliv en vigtig aftager. Open Access i sig selv har ingen værdi, hvis ikke den viden, som de videnskabelige artikler repræsenterer, bliver omsat til samarbejder, innovation og vækst."

Respondent, Danmarks Tekniske Universitet

Universiteternes og professionshøjskolernes oplevede barrierer

Universiteterne og professionshøjskolerne blev i spørgeskemaet også spurgt ind til, hvilke barrierer der forhindrer en større andel af Open Access-publicisering. Respondenterne pegede blandt andet på:

- Embargoperioderne på 12 måneder for grøn Open Access er for lange ift. de krav forskerne møder fra fonde. Dette betyder i praksis, at Open Access-krav realiseres som hybrid eller gylden. Der opfordres derfor til, at man i de nationale aftaler forhandler sig frem til en ret til selvarkivering og 0 måneders embargo for grøn Open Access.
- Grøn Open Access er administrativt tungt og ressourcekrævende.
- De videnskabelige forlags publiceringsafgifter er en stor udgift, hvorfor der opfordres til at nedbringe disse priser og til at etablere en central finansieringsmekanisme.
- Forskerne tager stilling til Open Access for sent i udgivelsesprocessen, hvorfor det bliver svært at realisere Open Access-potentialet. En af respondenterne har hertil foreslået en simpel kommunikationsplatform, der let og enkelt kan oplyse den enkelte forsker om Open Access-mulighederne.
- Der er variation i universiteternes oplevelser af, om det er en udfordring at forstå tidsskrifternes politikker ift. grøn Open Access publicering, herunder hvilken version man må uploade, embargoperioder mm. ITU, Københavns Universitet, Aarhus Universitet og Aalborg Universitet oplever alle at det er en udfordring, hvor Danmarks Tekniske Universitet og Copenhagen Business School ikke ser det som en udfordring. Roskilde Universitet og Syddansk Universitet svarede begge "hverken enig eller uenig".
- Professionshøjskolen UCL tilkendegiver, at det kan være udfordrende, at nogle af de mest brugte nationale og nordiske tidsskrifter, der publicerer anvendt forskning, ikke har Open Access-mulighed.

5. Open Access-retningslinjer og støttefunktioner

Danmarks Nationale Strategi for Open Access fremhæver en række fokusområder rettet mod forskningsinstitutioner, professionshøjskoler, fonde, forskere og Uddannelses- og Forskningsministeriet, som er vigtige indsatsområder i implementeringen af strategien.

I det følgende gennemgås, hvor langt forskningsinstitutioner, professionshøjskolerne samt de offentlige og private fonde er med det arbejde.

Udvalgte fokusområder for implementeringen af Danmarks Nationale Strategi for Open Access

- Forskningsinstitutionerne og professionshøjskolerne skal implementere Open Access fortrinsvis via den grønne model, dvs. parallelarkivering af kvalitets-sikrede forskningsartikler i institutionelle eller emnespecifikke digitale arkiver (repositorier) med Open Access. Den gyldne model kan dog anvendes, når den ikke medfører en forøgelse af udgifterne til forskningspublicering.
- Forskningsinstitutionerne og professionshøjskolerne opfordres til i videst muligt omfang at minimere brugen af hybrid Open Access også kaldet "double dipping" (både betaling af licens og APC for frikøb af artikel til Open Access), da det vil øge publiceringsudgifterne.
- Forskningsinstitutionerne og professionshøjskolerne skal informere og bistå forskerne omkring den praktiske brug af infrastrukturen ved at publicere i Open Access, f.eks. i form af klare retningslinjer og assisterende personale.
- De offentlige forskningsfinansierende fonde skal understøtte, at deres Open Access-politik overholdes af bevillingsmodtagerne og skal hvert andet år evaluere politikken effekt.
- De private forskningsfonde opfordres til at udvikle Open Access-politikker.

5.1 Universiteterne

Alle otte universiteter erklærer sig "enig" eller "meget enig" i, at de (se bilag: tabel 8.1):

- Har klare retningslinjer/politikker for Open Access, der opfordrer forskerne til at publicere deres videnskabelige publikationer i institutionens forskningsregistreringssystem.
- Har standardprocedurer, herunder støttepersonale, der hjælper forskerne med konkret Open Access publicering.
- Tilbyder forskerne hjælp til at identificere deres Open Access-rettigheder.
- Hjælper forskerne med at identificere relevante rabataftaler.

Med undtagelse af Aarhus Universitet erklærer alle universiteter sig også "enig" eller "meget enig" i, at de konkret hjælper forskerne med at publicere forskningsartikler som grøn Open Access og klart kommunikerer Open Access-strategier/-rettigheder/-processer til forskerne. På nær Syddansk Universitet, Aalborg Universitet og Danmarks Tekniske Universitet har alle universiteter responderet, at de hverken dækker publiceringsudgifter (APC) ifm. gylden eller hybrid Open Access-publicering. Universiteterne bestræber sig dermed på at leve op til strategiens fokus på at minimere udgifter til gylden og hybrid Open Access. Danmarks Tekniske Universitet og Aalborg Universitet responderede, at de var "hverken enig eller uenig" i, at de dækker gylden og hybrid Open Access. Syddansk Universitet erklærer sig "hverken enig eller uenig" i at de dækker hybrid Open Access. Aalborg Universitet uddyber skriftligt, at publiceringsafgifter (APC) ifm. gylden eller hybrid ikke dækkes centralt, men at afgifter i nogle tilfælde kan dækkes af institutterne. Danmarks Tekniske Universitet uddyber, at afgifterne kan dækkes af basis- eller fondsmidler.

"Udgifter til gylden og hybrid Open Access publicering er dækket enten af DTU's basismidler eller i forbindelse med fondsansøgninger. Det har været en udfordring, at der ikke er fulgt centrale midler med til Open Access opgaven. Reelt er grøn Open Access ikke omkostningsneutral og universitet har betalt for gylden og hybrid Open Access publicering for at kunne leve op til krav fra fonde."

Respondent, Danmarks Tekniske Universitet

Opsummeret indikerer universiteternes svar, at alle universiteter i vid udstrækning har implementeret strategien. Mere konkret har universiteterne generelt sammenlignelige Open Access-procedurer: Den enkelte forsker vælger selv, hvorvidt vedkommende vil publicere Open Access og i så fald også hvilken type, hvorefter teknisk administrativt personale, oftest på universitetsbibliotekerne, assisterer og vejleder forskeren i publikationsprocessen. Ifølge Open Access-netværket bruger det teknisk administrative personale også væsentlige ressourcer på at indhente og uploade forskningsartikler til institutionens repository.

- Ifm. med gylden og hybrid Open Access assisterer størstedelen af universiteterne med vejledning ift. publiceringsafgifter og gældende rabataftaler indeholdt i licensaftalerne med de videnskabelige forlag.
- Ifm. med grøn Open Access hjælper universiteterne med parallelpubliceringen, og nogle universiteter har endda en mere opsøgende rolle. For et overblik over de enkelte universiteters procedurer og støttefunktioner se bilag: tabel 8.1.

"OA-arbejdet er centraliseret i SDU Bibliotek. Her vejleder vi om publiceringsaftaler, skriver direkte til forskere, der kan dele sin artikel i grøn OA og tjekker betingelser og

uploader på vegne af dem, når de har givet os deres accepterede manuskript. Årligt sender vi også status til institutleder med publikationer, der er uudnyttede ift. grøn OA.”

Respondent, Syddansk Universitet

Universiteternes kommunikation med Det Kgl. Bibliotek

Det Kgl. Biblioteks nationale licenskonsortium er en kerneaktør, hvad angår forhandlingen af Open Access-rettigheder. Universiteterne har i spørgeskemaet responderet forskelligt, hvad angår deres kommunikation med Det Kgl. Bibliotek.

Følgende universiteter responderede, at de oplever at modtage tilstrækkeligt information omkring særlige Open Access-aftaler med forlag fra Det Kgl. Bibliotek: Aalborg Universitet, IT Universitetet, Københavns Universitet, Roskilde Universitet. Syddansk Universitet svarede at de var ”hverken enig eller uenig”.

Aarhus Universitet, Copenhagen Business School og Danmarks Tekniske Universitet, oplever derimod ikke, at deres informationsudveksling med Det Kgl. Bibliotek er tilstrækkelig. I besvarelserne kan følgende fremhæves:

- Information om nye aftaler modtages for sent.
- Kommunikation mellem universiteterne og Det Kgl. Biblioteks nationale licenskonsortium foregår primært på ledelsesniveau.
- TAPere oplever, at den mangelfulde informationsudveksling forringer kvaliteten af den rådgivning, de kan yde forskerne.

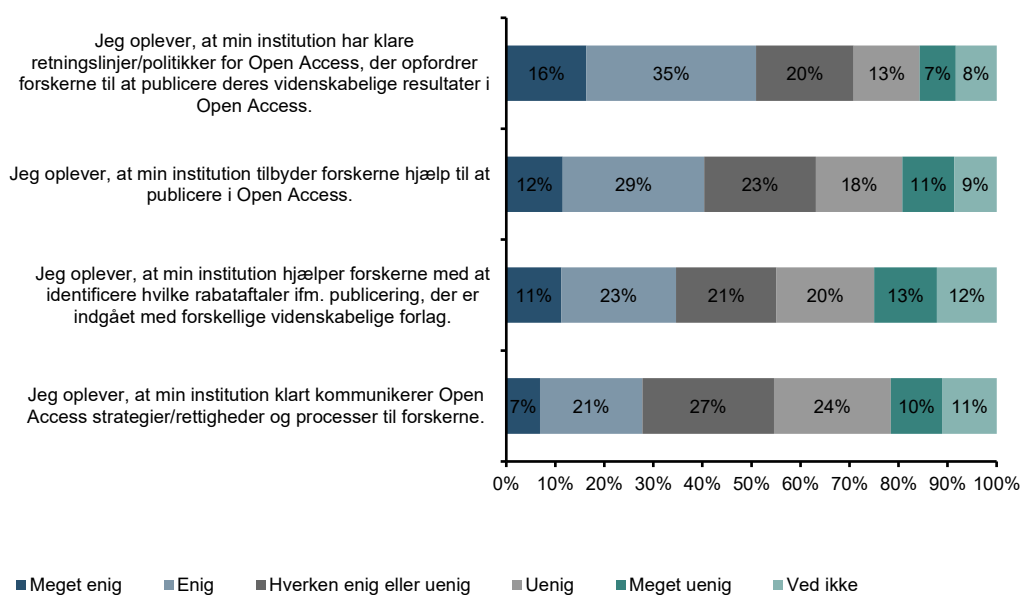
Oplevelsen af utilstrækkelig informationsudveksling kan skyldes mangelfuld kommunikation internt på universiteterne, idet Det Kgl. Bibliotek oplyser, at de orienterer bibliotekscheferne, så snart resultaterne fra licensforhandlingerne foreligger.

5.1.1 Forskernes oplevelser af universiteternes retningslinjer og støttefunktioner

Også forskerne er blevet spurgt om, hvordan de oplever universiteternes Open Access retningslinjer og støttefunktioner. Sammenligner man forskernes og universiteternes besvarelser, kan det konkluderes, at der er en diskrepans mellem universiteternes (rektorer, dekaner, TAP'ere) og forskernes opfattelse af Open Access-retningslinjer/-støttefunktioner. Denne diskrepans kan indikere, at universiteterne overvurderer effekten af deres retningslinjer og støttefunktioner, hvad angår Open Access, idet forskerne i mindre grad oplever, at de er til rådighed eller kan anvendes. I den følgende gennemgang af forskernes svar på de enkelte universiteter, bør der generelt tages forbehold for det lave respondentantal. Således har særligt Copenhagen Business School (n=14), Danmarks Tekniske Universitet (n=19), og Roskilde Universitet (n=9) få respondenter, hvilket gør det svært at generalisere resultaterne for disse universiteter.

Figur 5.1

Forskernes oplevelser af universiteternes Open Access-retningslinjer og -støttefunktioner

Anm.: *n=306-312

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

Klare retningslinjer

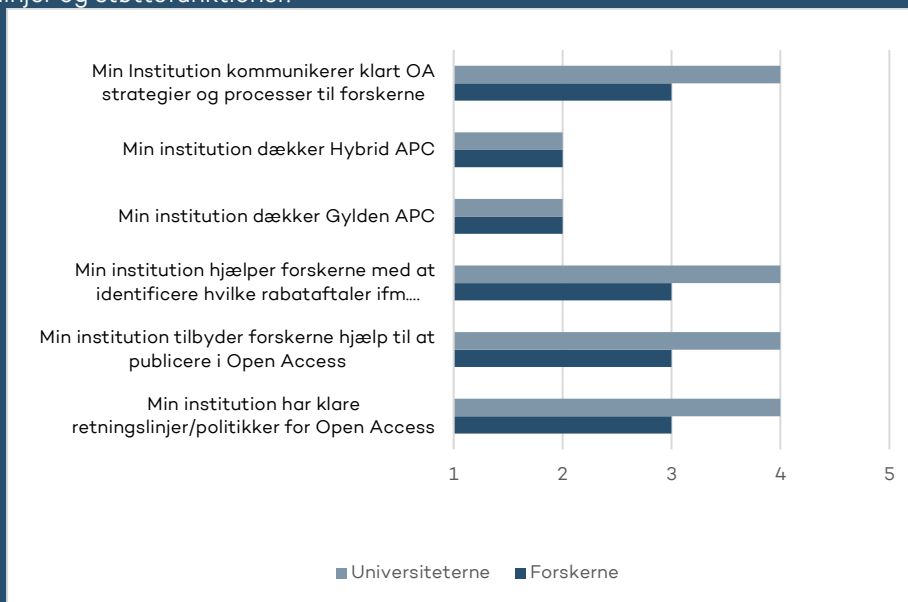
Omkring halvdelen af forskerne oplever, at deres institution har klare retningslinjer/politikker, der opfordrer dem til at publicere i Open Access (se figur 5.1). Ved Danmarks Tekniske Universitet og Syddansk Universitet har respondenterne svaret særligt positivt, idet hhv. 74 pct. og 68 pct. oplever, at de har klare Open Access-retningslinjer (se bilag: figur 8.5-8.11). Til forskel oplever kun 43 pct. af Copenhagen Business Schools og Københavns Universitets forskere, at dette er tilfældet.

Forskel på forskernes og universiteternes opfattelse af Open Access-retningslinjer og støttefunktioner.

På tværs af alle universiteter oplever forskerne i mindre grad end universiteterne, at disse har retningslinjer, tydelig kommunikation og konkrete støttefunktioner ifm. Open Access-publicering og identificering af rabataftaler. Hvor universiteterne gennemsnitligt er enige i, at de har disse, er forskerne hverken enige eller uenige. Både forskere og universiteter deler dog opfattelsen af, at publiceringsafgifter (APC) ikke bliver dækket (se figur 5.2). Forskellen på opfattelsen af retningslinjer og støttefunktioner er ikke ensartet på tværs af universiteterne (se bilag: figur 8.12-8.18).

Figur 5.2

Forskel på forskernes og institutionernes opfattelse af Open Access-retningslinjer og støttefunktioner.

Anm.: *Gennemsnitlige svar for universiteterne og forskere. "Ved ikke"-svar kodet ud.
Meget uenig = 1, Uenig = 2, Hverken enig eller uenig = 3, Enig = 4, Meget enig = 5

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

Hjælp til Open Access-publicering

På tværs af universiteterne oplever 41 pct. af forskerne, at de bliver tilbudt hjælp til at publicere i Open Access. Igen er der variation blandt institutionerne: Ved Københavns Universitet er det 29 pct., der oplever at få hjælp, hvor det ved Danmarks Tekniske Universitet og Roskilde Universitet er hhv. 58 pct. og 67 pct. (se bilag: figur 8.5-8.11). Det skal dog bemærkes, at "hjælp til at publicere i Open Access" er blevet fortolket både som finansiel og procedural hjælp: Flere respondenter uddyber, at de ikke oplever, at institutionerne hjælper med at dække udgifter til Open Access-publicering eller fremhæver tilstedeværelsen (eller manglen) af vejledning ifm. publicering i Open Access. Det er således uklart præcist, hvilken hjælp forskerne ikke oplever at få.

"Bibliotekarerne har orienteret om de forskellige typer Open Access, men det er meget vanskeligt at bedømme, hvad man må og ikke må. Desuden er det ikke meldt klart ud, hvordan man skal søge om penge til OA-publicering. Endelig er man overladt til sig selv, når man skal finde ud af, hvad man må lægge på sin institutionsweb."

Forsker, Københavns Universitet

Blot 34 pct. af forskerne, på tværs af universiteterne, oplever at de får hjælp til at identificere hvilke rabataftaler ifm. publicering, der er indgået med de videnskabelige forlag. Dette er et problem, idet det er muligt for forskerne at spare væsentlige udgifter til APC ved benyttelse af rabataftaler med de relevante forlag. 26 pct. af respondenterne ved Københavns Universitet oplever, at de får hjælp hertil, hvor det ved Danmarks Tekniske Universitet og Aalborg Universitet er hhv. 48 pct. og 45 pct. (se bilag: figur 8.5-8.11).

Klar kommunikation

På tværs af universiteterne oplever 28 pct., at deres institution klart kommunikerer Open Access-strategier, -rettigheder og -procedurer. 19 pct. af respondenterne ved Københavns Universitet mener, at institutionen kommunikerer Open Access klart. Andelen ved Danmarks Tekniske Universitet er betydeligt højere, idet 47 pct. mener at institutionen klart kommunikerer Open Access (se bilag: figur 8.5-8.11).

"Jeg synes min institution hjælper lidt. Men jeg oplever at have store problemer med, at min type af studier ikke passer til de publiceringsaftaler, der foreligger. Det betyder, at det studie jeg sigter på at få publiceret nu fx koster omkring 20.000 kr. for at få publiceret et sted, der passer til formatet og har en rimelig impact-factor."

Forsker, Syddansk Universitet

Forbehold

Forskellene mellem universiteterne skal, som før nævnt, læses i lyset af antallet af respondenter ved hver institution. Institutioner med færre respondenter vil være udsat for større udsving ud fra enkelte besvarelser. Endvidere bør det bemærkes, at universiteter som Københavns Universitet eller Aarhus Universitet har et bredere fagligt fokus end eksempelvis Copenhagen Business School eller Danmarks Tekniske Universitet. Derfor vil disse universiteter have en større publiceringsflade, idet de går på tværs af flere videnskabelige hovedområder, hvilket skaber større kompleksitet i Open Access-arbejdet.

"Det er stadig en jungle, og institutionerne har ikke det rette feltspecifikke indblik i de forskellige publikationsmønstre."

Forsker, Københavns Universitet

Konklusion

På trods af disse forbehold, kan det konkluderes, at halvdelen af forskerne generelt oplever, at institutionerne har klare retningslinjer. Der er dog relativt færre, der oplever, at de får konkret støtte til at publicere i Open Access, identificere rabataftaler samt at institutionerne tydeligt kommunikerer Open Access-retningslinjer til forskerne. *Dette indikerer, at der er et forbedringspotentiale for universiteterne med hensyn til retningslinjer og støttefunktioner samt kommunikationen af disse.* Flere universiteter peger selv på, at selvom opmærksomheden om Open Access er forøget blandt forskerne, så er forbedret kommunikation til forskerne omkring mulighederne for Open Access stadig en central forudsætning for at forøge andelen af Open Access-publicering. Open Access-netværket uddyber, at en sådan formidlings- og vejledningsindsats vedrørende grøn Open Access dels er ressourcekrævende, fordi forlagene har forskellige regler ifm. rekvisitering og deponering af forskningsartikler i institutionernes repositorier, men også må sammentænkes med krav- og incitamenter.

5.2 Professionshøjskolerne, SEDIRK-institutioner og de kunstneriske uddannelser

Selvom professionshøjskolerne, SEDIRK-institutionerne og de kunstneriske videregående uddannelser ikke har samme publiceringsvolumen som universiteterne, spiller disse institutioner også en rolle for indfrielsen af målene i Danmarks Nationale Strategi for Open Access, om end deres indsats pt. ikke måles i den Nationale Open Access Indikator.

Generelt er disse institutioner enige i, at de har Open Access-retningslinjer/politikker for Open Access, der opfordrer forskerne til at publicere deres videnskabelige publikationer i institutionernes repositorier (se bilag: tabel 8.2). Kun Professionshøjskolen UCN, Danmarks Statistik og Danmark Meteorologiske Institut mener ikke, at dette er tilfældet. Professionshøjskolen UCN uddyber, at de havde igangsat et arbejde med at lave retningslinjer for Open Access, men at dette arbejde gik i stå i 2021. Ydermere peger Professionshøjskolen UCN på, at grøn Open Access er administrativt tungt og ressourcekrævende for institutioner, hvor forsknings- og publiceringsintensiteten ikke er lige så stor som på universiteterne.

”Vi er en nyere forskningsinstitution og har derfor ikke mange publikationer, der er indenfor genstandsfeltet. Vi har derfor overvejet den gyldne løsning for at undgå det store administrative arbejde, der er med den grønne model.”

Respondent, Professionshøjskolen UCN

På trods af dette har langt de fleste af de responderende institutioner Open Access-procedurer og støttefunktioner, der består dels af bibliotekssupport og dels af kommunikation til forskerne vedrørende Danmarks Nationale Strategi for Open Access og licensaftalerne med forhandlede Open Access-rettigheder. Generelt konkluderer institutionerne, at de er lykkedes med at øge forskernes opmærksomhed på Open Access og at det forsat vil være et fokuspunkt fremadrettet. Ulig universiteterne tilkendegiver flere af institutionerne, at de dækker publiceringsafgifter ifm. gylden og hybrid Open Access-publicering. Det er således tilfældet for Professionshøjskolen UCL, Professions-

højskolen UCN (dækker kun gylden), Danmarks Statistik, Designmuseum Danmark, Danmark Meteorologiske Institut (dækker kun gylden) og Danmarks Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø .

Opsummeret kan det konkluderes, at professionshøjskolerne, SEDIRK-institutionerne og de kunstneriske videregående uddannelsesinstitutioner, omend ikke i samme omfang som universiteterne, i nogen udstrækning har implementeret Open Access-retningslinjer, procedurer og støttefunktioner.

"Absalon har sammen med de øvrige danske professionshøjskoler udfærdiget en hensigtserklæring vedrørende Open Access. På Absalon understøttes dette via awareness-kampagner, interne seminarer og vejledning vedr. Open Access fra Absalons bibliotek og forskningsstøttefunktioner."

Respondent, Professionshøjskolen Absalon

5.3 Offentlige og private fonde

Blandt de offentlige fonde tilkendegiver Danmarks Frie Forskningsfond og Danmarks Grundforskningsfond, at de har klare retningslinjer/politikker for Open Access, der opfordrer forskerne til at publicere i grøn Open Access, mens Innovationsfonden erklærer sig "hverken enig eller uenig" i, at det er tilfældet (se bilag: tabel 8.3). Danmarks Grundforskningsfond fremhæver f.eks., at der i kontrakterne med forskningscentrene står beskrevet, at fonden forventer, at centrene følger Danmarks Nationale Strategi for Open Access. Grundforskningsfonden tilkendegiver dog samtidig, som den eneste offentlige fond, at de har klare retningslinjer for Open Access, der opfordrer forskerne til at publicere i gylden Open Access, og at de tillader forskerne at publicere i hybrid Open Access. Ligeledes er Grundforskningsfonden den eneste offentlig fond, der dækker publiceringsafgifter ifm. gylden og hybrid Open Access-publicering. Det kan således konkluderes, at mens Danmarks Frie Forskningsfond umiddelbart har retningslinjer og procedurer, der er kompatible med Danmarks Nationale Strategi for Open Access, er det mere uklart, i hvilken grad det er tilfældet for Danmarks Grundforskningsfond, der både opfordrer til grøn og gylden Open Access. Det er ligeledes uklart, i hvilken udstrækning Danmarks Innovationsfond har Open Access-retningslinjer og procedurer, da fonden har angivet "hverken enig eller uenig" til de fleste spørgsmål.

"I Danmarks Frie Forskningsfond fylder spørgsmål om Open Science, Open Access, FAIR-data til stadighed mere, bl.a. i forhold til bestyrelsens arbejde og dermed også i mit daglige arbejde"

Respondent, Danmarks Frie Forskningsfond

I Danmarks Nationale Strategi for Open Access opfordres de private forskningsfonde til at udvikle Open Access-politikker. At dømme ud fra spørgeskemabesvarelserne er dette ikke blevet gjort. Således har hverken Lundbeck Fonden eller Novo Nordisk Fonden tilkendegivet, at de har retningslinjer, der opfordrer forskerne til at publicere i grøn eller gylden Open Access. Begge fonde monitorerer dog løbende, hvorvidt bevillingsmodtagerne publicerer i Open Access. Novo Nordisk Fonden dækker desuden publiceringsafgifter både ifm. gylden og hybrid Open Access, mens Lundbeck som hovedregel kun dækker publiceringsafgifter ifm. gylden Open Access. De to fondes svar antyder,

dermed, at der stadig er behov for at få de private fonde til at udvikle Open Access-politikker.

”Vi har ikke aktivt fulgt op på graden af grøn Open Access submission. Vi tillader budgetposter til gylden Open Access. Hybrid Open Access afhænger af forskernes vurdering i forhold til at bruge bevillingen til driftsstøtte.”

Respondent, Lundbeck Fonden

6. Monitorering og meritering

Dette kapitel fokuserer på, hvordan forskningsinstitutionerne monitorerer og evt. meriterer forskernes Open Access-adfærd.

Monitorering

Alle otte universiteter tilkendegiver, at de løbende monitorerer, hvorvidt forskerne publicerer i Open Access (se bilag: tabel 8.1-8.3). Dette foregår dels på nogle universiteter (Danmarks Tekniske Universitet og Aalborg Universitet) i form af afrapportering til ledelsen, men primært gennem den Nationale Open Access Indikator. Monitoreringstiltag er ikke lige så udbredt blandt professionshøjskolerne, der dog også har udtrykt et ønske om at blive en del af den Nationale Open Access Indikator. Det er således kun tilfældet på Via University College, mens også Danmarks Statistik, Det Kongelige Akademi og Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø løbende monitorerer. Blandt både de private og offentlige fonde er det kun Innovationsfonden, der ikke følger op på, om bevillingsmodtagerne publicerer deres forskningsresultater i Open Access. Både for Danmarks Frie Forskningsfond og Grundforskningsfonden indgår monitorering således som en del af slut- og årsrapporteringen fra hhv. bevillingsmodtager og forskningscentre.

”DFF monitorerer periodisk og pba. slutrapporterne for forskningsbevillingerne, hvorvidt bevillingsmodtageren publicerer deres resultater i OA. Eksempelvis har 1233 ud af 1488 bevillingshavere i perioden 2013-2021 angivet, at de har publiceret minimum en publikation (alle typer publikationer) i en eller anden form for Open Access.”

Respondent, Danmarks Frie Forskningsfond

Meritering

I Danmarks Nationale Strategi for Open Access er et af fokusområderne for implementeringen at *”Forskningsinstitutionerne og professionshøjskolerne skal opfordre forskerne til at udnytte deres rettigheder til at publicere Open Access, herunder kan institutionerne overveje at lade Open Access tælle positivt i meriteringen af den enkelte forsker”*.

Ingen af universiteterne og professionshøjskolerne har dog implementeret sådanne tiltag, hvor Open Access-publicering fremmer forskerens karriere, herunder chance for forfremmelse. Aalborg Universitet påpeger, at de på nuværende tidspunkt ikke meriterer Open Access-adfærd, men at det bliver en del af deres kommende forskningsindikator. Danmarks Tekniske Universitet angiver forsknings- og publiceringsfriheden som en afgørende årsag til, at de ikke meriterer Open Access-adfærd.

”DTU værner om forskningsfriheden og DTU ansatte forskere har frihed til at vælge, hvor de publicerer. Dette er et helt centralt princip, som Open Access ikke skal ændre ved. Hverken universitet eller forskerne bliver belønnet for at publicere Open Access, men forskerne har selv en interesse i, at deres forskning er offentligt tilgængelig.”

Respondent, Danmarks Tekniske Universitet

Eksempel på meritering af Open Access-publicering

I 2008 etablerede det belgiske University of Liège det lokale repositorie ORBi. Kun de publikationer forskeren har uploadet til ORBi tages i betragtning ifm. evaluering af en forsker eller et institut. Samme regler gælder ligeledes ifm. ansættelse og forfremmelse.

Kilde: <https://www.mysciencework.com/omniscience/oa-interviews-bernard-rentier>

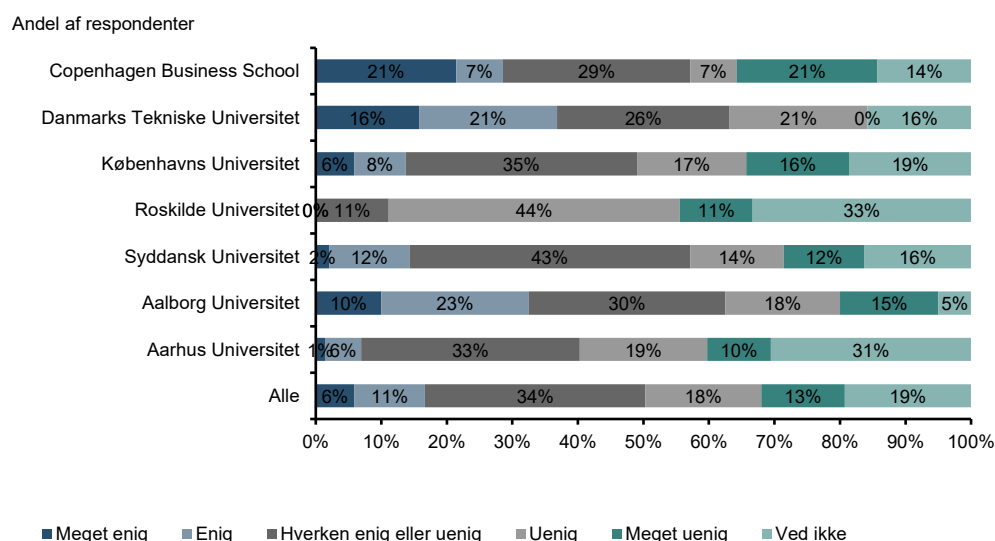
Mens universiteterne gennemsnitligt er "Uenig" i, at de meriterer Open Access-adfærd, er forskerne på tværs af universiteterne "Hverken enig eller uenig". Denne forskel, hvor forskerne i højere grad oplever, at de bliver meriteret, gælder for alle universiteter undtagen Roskilde Universitet og Syddansk Universitet (se bilag: figur 8.12-8.18). Forklaringen på denne diskrepans er formentlig, at flere forskere oplever, at Open Access-publicering kan være karrierefremmende indirekte pga. forøget citationsfrekvens. Det skal desuden bemærkes, at det blot er 17 pct. af forskerne, der mener, at Open Access publicering er karrierefremmende på deres institution (se figur 6.1). Flere forskere påpeger desuden, at meritering på baggrund af Open Access-adfærd vil være uretfærdigt, da det i så fald, set med deres øjne, vil blive et spørgsmål om, hvem der har midlerne til at betale publiceringsafgifter (APC). Det er således igen bemærkelsesværdigt, hvordan flere forskere automatisk kobler Open Access til betaling af publiceringsafgifter (APC).

Karriere afhænger i høj grad af H-index. OA giver bedre mulighed for at blive citeret (og dermed potentielt højere H-index) men det er ikke i sig selv OA-aspektet, der er karrierefremmende.

Forsker, Aalborg Universitet

Figur 6.1

Forskernes oplevelse af hvorvidt Open Access-adfærd bliver belønnet

Anm.: *Alle (n=306), CBS (n=14), DTU (n=19), KU (n=102), RUC (n=9), SDU (n=49), AAU (n=40), AU (n=72)

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

Heller ikke i de offentlige eller private fonde meriteres Open Access-publicering. Ingen er således enige i, at det spiller positivt ind i fondens vurdering af en ansøgning, hvis en ansøger kan påvise tidligere publicering i Open Access. Ifm. ansøgninger om DFF-forskningsmidler, skal forskeren redegøre for sine publiceringsovervejelser, men publicering i Open Access udgør dog ikke et selvstændigt vurderingskriterium.

Det kan således konkluderes, at imens universiteterne og fondene har klare monitoreringstiltag, er dette ikke blevet implementeret på alle professionshøjskoler. Hverken fonde eller universiteter meriterer forskernes Open Access-adfærd. Hvis Open Access-adfærd fører til meritering, er det således kun indirekte pga. øget citationsfrekvens.

7. Forskernes konkrete erfaringer med Open Access-publicering

Spørgeskemaundersøgelsen afdækker også forskernes konkrete erfaringer ifm. med publicering af en udvalgt forskningsartikel, der blev publiceret i 2021. Af de 319 forskere, der har besvaret spørgeskemaundersøgelsen, tilkendegav 188 forskere, at de var *corresponding author* på den pågældende forskningsartikel. Dette kapitels analyse beror på disse 188 besvarelser. Det betyder, at resultaterne er mere påvirkelige overfor få forskeres svar sammenlignet med de foregående kapitlers analyser.

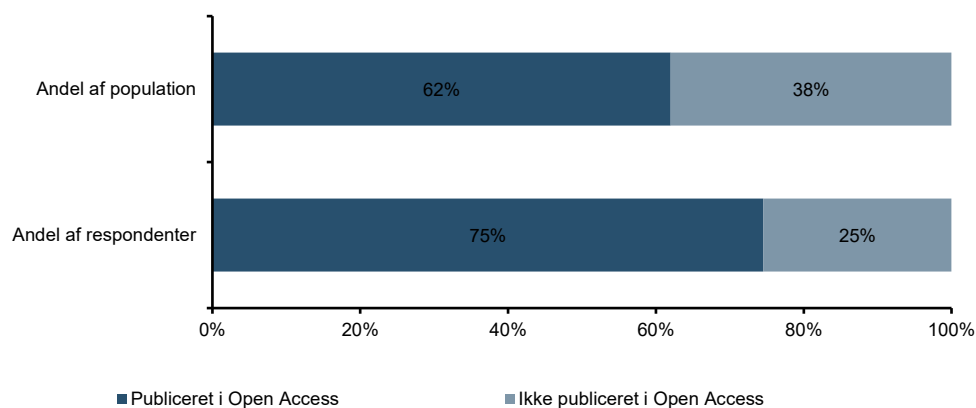
Open Access-type

Blandt de adspurgte respondenter, der angav, at de var *corresponding author* på en udvalgt forskningsartikel, har 75 pct. publiceret deres artikel i Open Access (se figur 7.1). Det er 13 pct.-point flere end den bagvedliggende population. Størsteparten af de videnskabelige artikler er publiceret enten som grøn Open Access (24 pct.) eller gylden Open Access (21 pct.) (se tabel 7.1). Selvom den Nationale Strategi for Open Access hovedsageligt opfordrer til at publicere som grøn Open-Access, er der altså en betydelig andel af forskerne, der vælger gylden Open Access. Kun 6 pct. af forskerne publicerer deres artikel som hybrid Open Access, hvilket er i overensstemmelse med strategiens fokus på at minimere hybrid Open Access-publicering. Fordelingen på Open Access-typer skal dog ses i lyset af det begrænsede antal respondenter. Tabel 7.1 skal derfor læses med det forbehold, at data er letpåvirkeligt for udsving.⁵

⁵ For et mere nøjagtigt billede af fordelingen på de forskellige Open Access-typer læs det tekniske bilag "Analyse om udviklingen i Open Access i Danmark".

Figur 7.1

Forskernes Open Access-publicering

Anm.: *N=13195, n=157

***"Ved ikke" kodet ud.

***Kategorien "Publiceret i Open Access" dækker over publicering i diamond, gylden, hybrid og grøn Open Access

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

Tabel 7.1

Open Access-publicering fordelt på Open Access-typer

Publicerede du den udvalgte videnskabelige artikel i Open Access?

Publicerede du den udvalgte videnskabelige artikel i Open Access?	Antal respondenter	Andel af respondenter
Ja som Diamond OA	14	9%
Ja som Grøn OA	37	24%
Ja som Gylden OA	33	21%
Ja som Hybrid OA	9	6%
Ja, men ved ikke hvilken type	24	15%
Nej	40	25%

Anm.: * n=157, "ved ikke" kodet ud.

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

Baseret på spørgeskemaundersøgelsen, er der stor variation i andelen af Open Access-publicering på tværs af de videnskabelige hovedområder (se bilag: figur 8.20 og tabel 8.4):

- 93 pct. af respondenterne inden for det naturvidenskabelige hovedområde har angivet, at de har publiceret deres videnskabelige artikel som Open Access.
- På samfundsvidenskab og sundhedsvidenskab har 33 pct. angivet, at de ikke har publiceret deres artikel som Open Access, hvilket er den højeste andel – hvis man ser bort fra landbrugs- og veterinærvidenskab og teknisk videnskab, der begge havde særdeles lave respondenttal (hhv. 5 og 12 respondenter for dette spørgsmål).

- På sundhedsvidenskab er der en betydeligt større andel, der angiver, at de publicerer som enten gylden eller hybrid Open Access (hhv. 28 pct. og 13 pct.).
- Andelen af diamond Open Access er betragteligt højere inden for det humanistiske hovedområde.

Disse resultater antyder, at den videnskabelige disciplins publiceringskultur har stor betydning for, hvorvidt forskerne publicerer i Open Access eller ej.

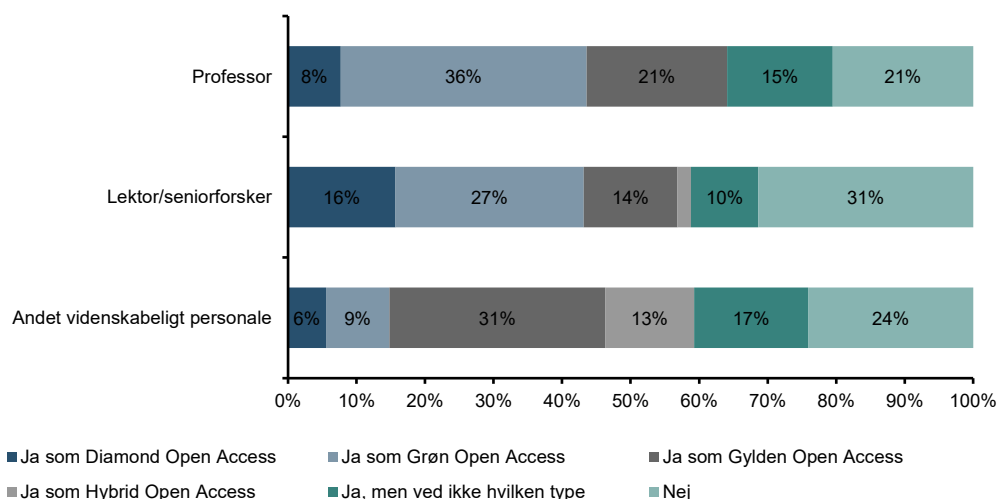
“[...] In our field most of the people publish with green open access (arxiv.org) all the time. It is the standard professional behavior, and it would probably have a negative career impact doing otherwise.”

Forsker, Naturvidenskab

Sammenligner man andelen af Open Access-publicering på tværs af videnskabelige stillinger og tager forbehold for det begrænsede respondentantal, indikerer besvarelsene, at professorer og lektorer i højere grad end kategorien ”Andet videnskabeligt personale”⁶ publicerer som diamond eller grøn Open Access (se figur 7.2). Således publicerer hhv. 8 og 16 pct. af professorer og lektorer deres artikel som diamond Open Access, mens hhv. 36 og 27 pct. publicerer deres artikel som grøn Open Access. Andet videnskabeligt personale udgiver i højere grad i gylden (31 pct.) eller hybrid Open Access (13 pct.) sammenlignet med professorer og lektorer.

Figur 7.2

Open Access-publicering fordelt på videnskabelige stillinger

Anm.: *n=144, Professor (39), Lektor (51), Andet videnskabeligt personale (54). "Andet:" kodet ud.

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

⁶. Kategorien "Andet videnskabeligt personale" består af stillingskategorierne "Adjunkt/forsker", "Ekstern lektor", "Ph.d.-stipendiat", "Post-doc", "Undervisningsassistent" og "Videnskabelig assistent".

Prioriterer yngre forskere gylden- eller hybrid Open Access?

Af figur 7.2 fremgår det, at "Andet videnskabeligt personale" i højere grad publicerer i gylden eller hybrid Open Access. Der forekommer dog ingen underbyggede forklaringsårsager, og der er heller ikke kontrolleret for bagvedliggende variable såsom videnskabelige disciplin og universitet. Idet "Andet videnskabeligt personale" i høj grad omfatter yngre forskere, kunne nogle foreløbig hypoteser eventuelt være:

- At flere yngre forskere, på eksempelvis postdoc-niveau, er eksternt finansierede af kilder, der muligvis dækker publiceringsafgifter ifm. gylden og hybrid Open Access.
- At yngre forskere må antages at være optagede af at forbedre deres karrieremuligheder, herunder bl.a. for at opnå fastansættelse. Det er derfor en mulighed, at de – i endnu højere grad, end mere erfarne forskere, der har fastansættelse og har etableret en karriere – søger at publicere i prestigefyldte tidsskrifter og i mindre eller ingen grad går op i, om disse tidsskrifter tillader diamond eller grøn Open Access (med tilpas korte embargo-perioder) eller ej.

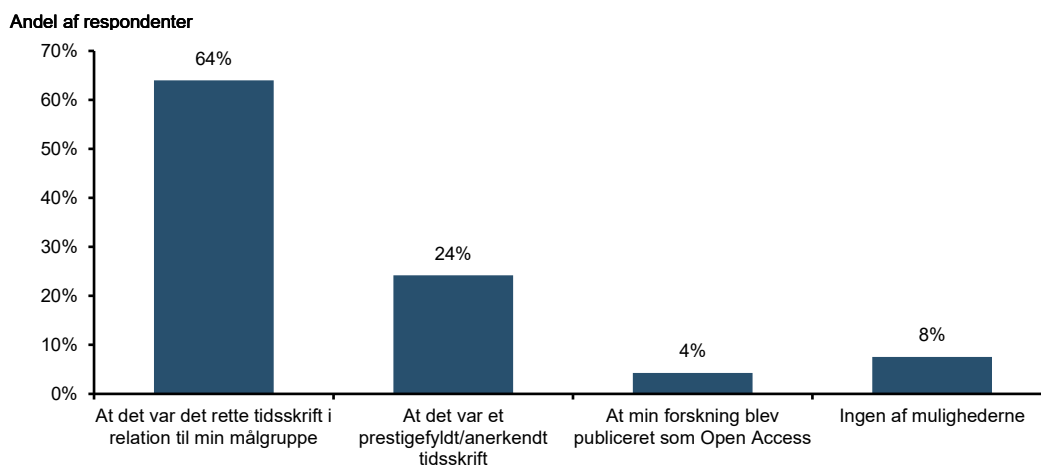
Forskernes årsager til valg af Open Access

Open Access vejer ikke tungt i forskernes overvejelser om, hvilket tidsskrift de vil publicere i. Kun 4 pct. af respondenterne har således angivet publicering af deres forskning i Open Access som den vigtigste faktor for valg af tidsskrift (se figur 7.3). Dette harmonerer dels med, at 15 pct. af respondenterne ikke har kendskab til, hvilken type Open Access de har publiceret i (se tabel 7.1) og dels med universiteternes bekymring for, at forskernes overvejelser om Open Access starter for sent i publiceringsprocessen.

Når forskerne vælger tidsskrift, er de mest centrale faktorer: at publicere i tidsskrifter rettet mod en bestemt målgruppe og tidsskrifter med stor prestige. Flere uddyber endvidere skriftligt, at det optimale tidsskrift både er anerkendt, adresserer den rette målgruppe og tillader Open Access. Ifølge Open Access-netværket er Open Access af sekundær interesse for nogen forskere. Andelen af Open Access-publicering er således størst på de institutioner, der er meget opsøgende og overtager det meste af processen/registreringsarbejdet for forskeren ifm. grøn Open Access.

Figur 7.3

De vigtigste faktorer for forskernes valg af tidsskrift

Anm.: *n=186

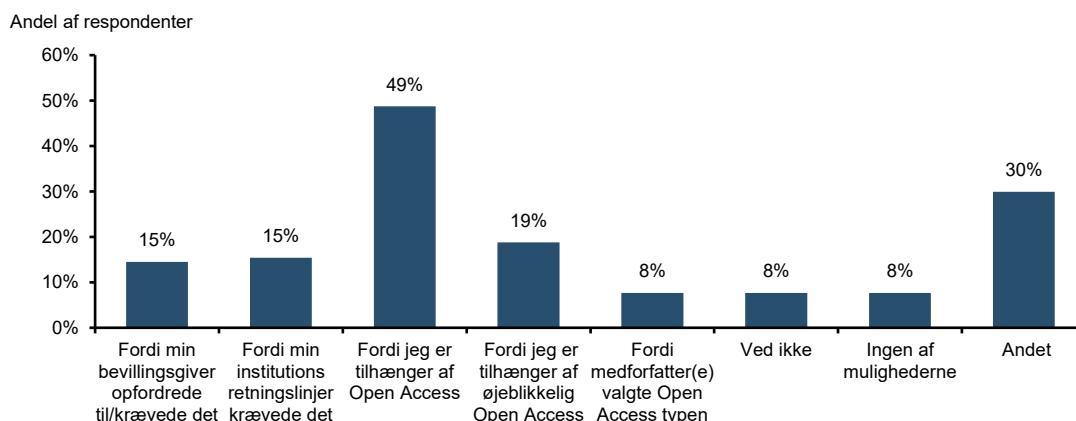
Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

Blandt de forskere, der angav, at de har publiceret deres forskningsartikel som Open Access (117 respondenter), angiver knap halvdelen (49 pct.), at de publicerede deres artikel som den pågældende Open Access-type, fordi de er tilhængere af Open Access (se figur 7.4). En mindre andel (15 pct.) angiver, at de publicerede deres artikel som den pågældende Open Access-type, fordi hhv. deres bevillingsgiver eller institutions retningslinjer (universiteternes) krævede det. Ud fra resultaterne kan det ikke entydigt konkluderes, at retningslinjer ikke virker jf. nedenstående afsnit om finansieringskilde og Open Access-publicering. Det kan således også være et udtryk for, at bevillingsgivere og universiteterne ikke tvinger forskerne til at publicere i Open Access, hvilket bekræftes i kapitel 4 & 5.

Blandt de 38 pct., der angav "Ingen af mulighederne" og "Andet" påpeger nogle skriftligt, at Open Access-typen ikke var et intentionelt valg, men snarere en konsekvens af det pågældende tidsskrifts politik. Dette er i fin overensstemmelse med figur 7.3, der viser, at valget af tidsskrift rettet mod en bestemt målgruppe eller med anseelig prestige, vægter betydeligt højere end at publicere i Open Access. Ydermere påpeger flere forskere, der ikke havde publiceret i Open Access, at manglende finansiering af publiceringsafgifter (APC) var en væsentlig årsag hertil.

Figur 7.4

Forskernes årsager til valg af Open Access-type

Anm.: *n=117

**Procentandelene summerer op til mere end 100 pct. idet respondenterne havde mulighed for at angive flere årsager til valg af Open Access-type.

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

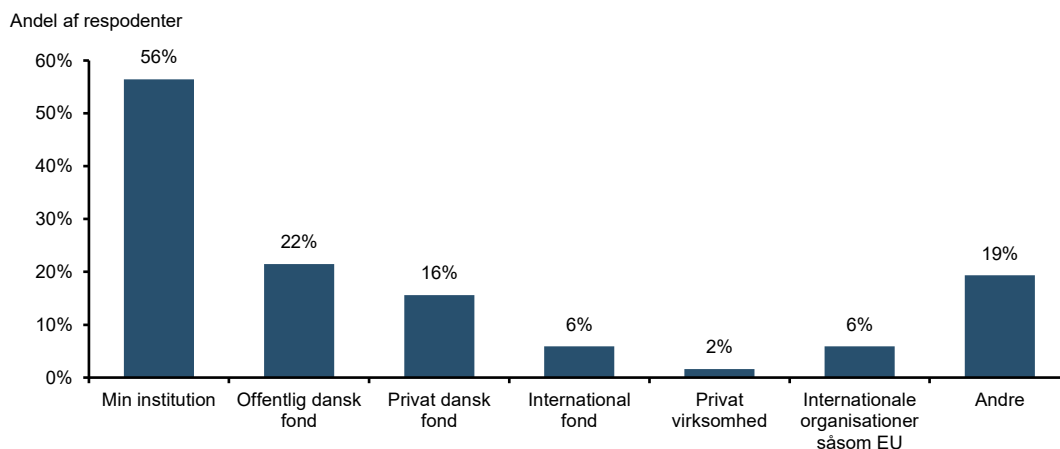
Finansieringskilde og Open Access-publicering

Som afdækket i kapitel 5 og 6 har forskellige forskningsinstitutioner og fonde i varierende grad forskellige Open Access-retningslinjer og procedurer. Dette afsnit forsøger at give en indikation på, hvorvidt forskerens finansieringskilde og de medfølgende Open Access-retningslinjer har betydning for forskerens valg af Open Access-type. Indikationerne skal dog læses med forbehold for, at respondentantallet for de enkelte finansieringskilder og Open Access-typer er meget lavt, hvorfor resultaterne kan være genstand for tilfældige udsving fremfor en egentlig tendens.

Blandt de adspurgte forfattere, der var corresponding author på en udvalgt forskningsartikel, angiver hovedparten (56 pct.), at deres institution helt eller delvist var deres finansieringskilde ifm. med udarbejdelsen af den specifikke forskningsartikel, mens en mindre andel angiver, at det var en offentlig (22 pct.) eller privat (16 pct.) dansk fond (se figur 7.5). 19 pct. angiver, at "Andre" finansierede deres arbejde. Denne kategori dækker bl.a. over medforfatteres institution, universitetshospitalerne eller forfatteren selv.

Figur 7.5

Forskernes finansieringskilde ifm. med arbejdet med den udvalgte forskningsartikel.

Anm.: *n=186, Min institution (n=105), Offentlig dansk fond (n=39), Privat dansk fond (n=29), International fond (n=11), Privat virksomhed (n=2), Internationale organisationer såsom EU (n=10), Andre (n=36).

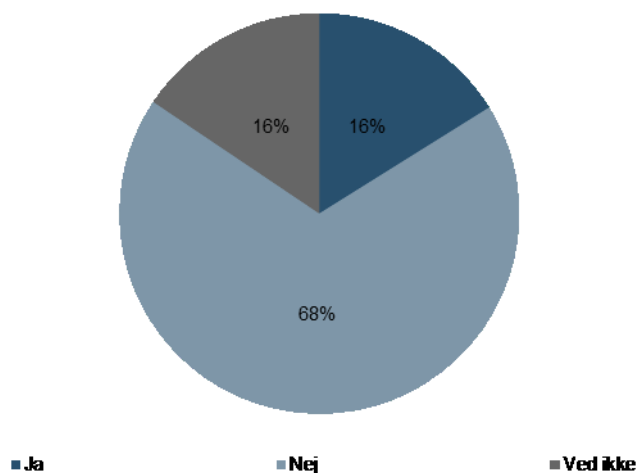
**Procentandelene summerer op til mere end 100 pct. idet respondenterne havde mulighed for at angive flere årsager til valg af Open Access-type.

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

På tværs af alle finansieringskilder/bevillingsgivende institutioner oplevede kun 16 pct. af forskerne, at deres finansieringskilde(r)/bevillingsgivende institution(er) havde som betingelse, at de publicerede den udvalgte forskningsartikel som Open Access (se figur 7.6). Det er desværre uklart, hvorvidt forskerne har opfattet betingelser/retningslinjer som et ufravigeligt krav om Open Access-publicering eller blot som en opfordring hertil.

Figur 7.6

Havde nogle af de bevillingsgivende institutioner som betingelse/retningslinje, at du publicerede den udvalgte artikel som Open Access?

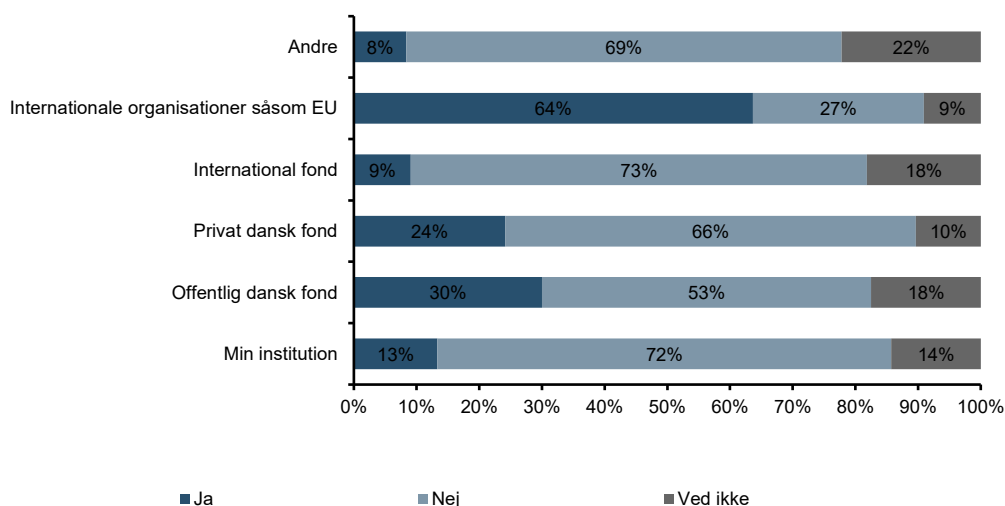
Anm.: *n=186

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

Et nærmere blik på de enkelte finansieringskilder/bevillingsgivende institutioner viser, at 67 pct. af forskerne, der fik finansiering af internationale organisationer såsom EU, oplevede, at det var en betingelse/retningslinje, at de skulle publicere deres forskningsartikel i Open Access (se figur 7.7). Med forbehold for stor usikkerhed grundet det lave respondentantal er dette den største andel på tværs af finansieringskilder/bevillingsgivende institutioner, og det er sandsynligt, at resultatet holder stik, idet det i EU's rammeprogram for Forskning og Innovation – Horizon Europe – og en lang række udenlandske fonde, er obligatorisk at publicere som øjeblikkelig Open Access.⁷ Blandt forskere, der fik finansiering af deres egen institution (universiteterne), oplevede kun 13 pct., at det var en betingelse/retningslinje at publicere deres forskningsartikel i Open Access.

Figur 7.7

Forskernes oplevelse af hvorvidt bevillingsgiver havde betingelse/retningslinje for Open Access publicering fordelt på forskellige finansieringskilder.

Anm.: *n=186, Min institution (105), Offentlig dansk fond (39), Privat dansk fond (29), International fond (11), Internationale organisationer såsom EU (10), Andre (36). "Andre"-kategorien omfatter bl.a. finansiering fra medforfatters institution, universitetshospitaler, eller forfatteren selv.

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

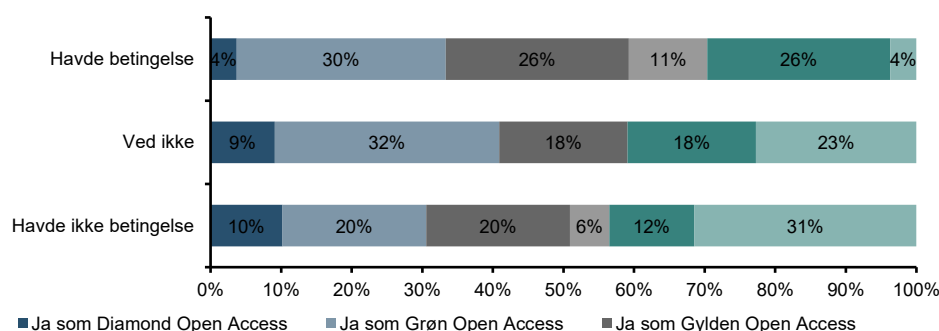
Vender man sig mod den umiddelbare sammenhæng mellem, hvorvidt finansieringskilden/bevillingsgiver havde Open Access-betingelser og valget af Open Access-type, er der indikationer på, at Open Access-betingelser giver en højere andel Open Access-publikationer. Således er det kun 4 pct. af respondenterne, der oplevede, at deres finansieringskilde/bevillingsgiver havde Open Access-betingelser/retningslinjer, som ikke publicerede deres forskningsartikel som Open Access (se figur 7.8). Til sammenligning udgør denne andel 23 pct. for de respondenter, der ikke ved om finansieringskilden/bevillingsgiver havde Open Access-betingelser/retningslinjer og 31 pct. for de respondenter, der oplevede, at deres finansieringskilde/bevillingsgiver ikke havde Open Access-betingelser/retningslinjer. Med forbehold for de lave respondentantal, er der altså noget der

⁷ Læs mere om Horizon Europes Open Access-politik her: <https://op.europa.eu/en/web/eu-law-and-publications/publication-detail/-/publication/9570017e-cd82-11eb-ac72-01aa75ed71a1>

tyder på, at Open Access-retningslinjer/betingelser fører til en højere andel af Open Access-publicering.

Figur 7.8

Open Access-type fordelt på hvorvidt finansieringskilde/bevillingsgiver havde Open Access betingelse/retningslinje eller ej.

Anm.: *n = 157, Havde betingelse (27), Havde ikke betingelse (108), Ved ikke (22). "Ved ikke" kodet ud i spørgsmålet vedrørende Open Access-type.

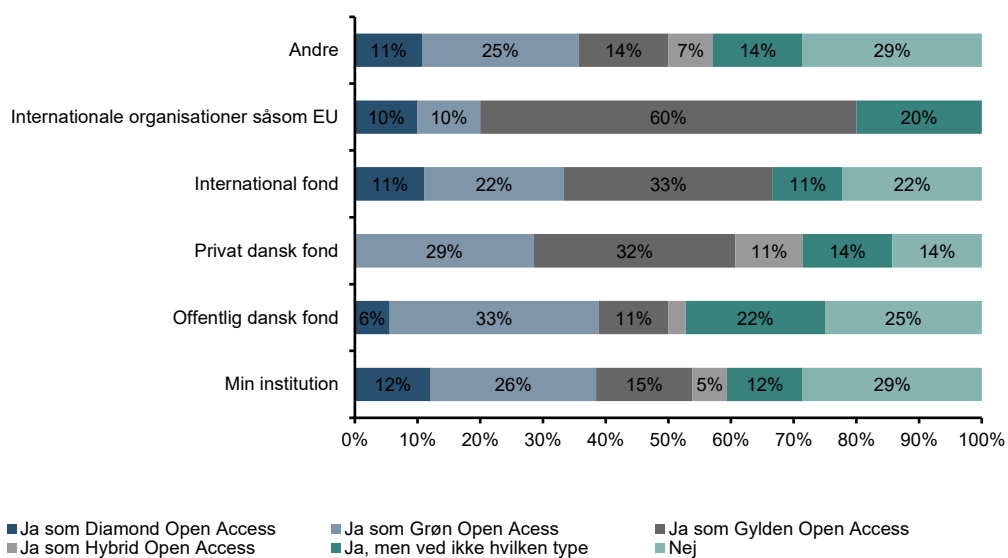
Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

Kigger man på sammenhængen mellem type af finansieringskilde/bevillingsgiver og valg af Open Access-type, kan der identificeres følgende tendenser (se figur 7.9):

- Forskningsartikler, der helt eller delvist er finansieret af internationale organisationer såsom EU, bliver i højere grad publiceret som Open Access sammenlignet med artikler finansieret af andre finansieringskilder/bevillingsgivere.
- Den højere andel af Open Access for forskningsartikler finansieret af internationale organisationer, såsom EU, realiseres fortrinsvist ved Gylden Open Access-publicering (60 pct.).
- Forskningsartikler finansieret af forfatteres egen institution (universiteterne) eller af en offentlig dansk fond bliver i hhv. 29 pct. og 25 pct. af tilfældene ikke publiceret som Open Access, hvilket er en højere andel end for de øvrige finansieringskilder.
- Der er en større andel af Diamond og Grøn Open Access-publicering i relation til forskningsartikler finansieret af forfatteres egen institution (universiteterne) eller en offentlig dansk fond, end ved forskningsartikler finansieret af andre finansieringskilder/bevillingsgivere. Således angiver 38 pct. og 39 pct. af respondenterne, der fik finansiering fra hhv. deres institution og/eller en offentlig dansk fond, at de publicerede deres forskningsartikel som enten Diamond eller Grøn Open Access.

Figur 7.9

Open Access-type fordelt på finansieringskilde/bevilling

Anm.: *n=157, Min institution (93), Offentlig dansk fond (36), Privat dansk fond (28), International fond (9), Internationale organisationer såsom EU (10), Andre (28). "Ved ikke" kodet ud i spørgsmålet vedrørende Open Access-type.

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

8. Bilag

Tabel 8.1

Universiteternes besvarelse af spørgeskemaundersøgelsen

	CBS	DTU	ITU	RUC	KU	SDU	AAU	AU
Min institution har klare retningslinjer/politikker for Open Access, der opfordrer forskerne til at publicere deres videnskabelige publikationer i institutionens forskningsregistreringssystem f.eks. PURE, CU	4	5	5	4	4	4	5	4
Min institution har standardprocedurer herunder støttepersonale, der hjælper forskerne konkret med Open Access publicering.	4	4	4	4	5	4	5	4
Min institution tilbyder forskerne hjælp til at identificere deres Open Access-rettighe-der ifm. publicering i videnskabelige tidsskrifter.	4	4	3	5	5	4	5	4
Min institution hjælper forskerne med at indgå udgivelsesaftaler med de videnskabe-lige forlag, der sikrer forskernes immaterielle rettigheder (IPR).	3	4	3	4	5	4	3	4
Min institution hjælper forskerne med at publicere forskningsartikler som grøn Open Access.	3	5	5	5	5	5	5	3
Min institution hjælper forskerne med at publicere forskningsartikler som gylden eller hybrid Open Access.	3	5	3	4	5	4	5	3
Min institution hjælper forskerne med at identificere, hvilke rabataftaler ifm. publice-ring, der er indgået med forskellige videnskabelige forlag.	4	5	4	5	5	4	5	4
Min institution dækker forskernes publiceringsafgift (APC) ifm. gylden Open Access-publicering.	1	3	2	2	1	2	3	2
Min institution dækker forskernes publiceringsafgift (APC) ifm. hybrid Open Access-publicering.	1	3	2	2	1	3	3	2
Min institution kommunikerer klart Open Access strategier/rettigheder/processer til forskerne.	5	4	4	4	5	4	5	3
Min institution modtager tilstrækkelig information omkring særlige OA-aftaler med forlag, OA-rettighe-der mm. fra Det Kgl. Biblioteks nationale licenskonsortium.	2	2	4	4	5	3	4	2
Min institution belønner forskere, der publicerer deres forskningsresultater i Open Ac-cess, således at det fremmer forskernes karrierer og chance for forfremmelse.	1	2	2	3	1	3	2	2
Min institution monitorerer løbende hvorvidt forskerne publicerer i Open Access.	4	5	5	4	5	4	5	4
Det er en udfordring, at få forskerne til at publicere deres videnskabelige resultater som grøn Open Access, selvom de har rettighederne til det.	2	1	3	3	5	3	5	2
Det er en udfordring at få forskerne til at vælge et tidsskrift, der tillader grøn Open Ac-cess-publicering.	4	3	3	3	3	3	5	2
Det er en udfordring at forstå tidsskrifternes politikker ift. grøn Open Access publice-ring, herunder hvilken version man må uploade, embargoperioder m.m.	2	2	4	3	5	3	5	4
Det er en udfordring at kunne dække publiceringsafgifter (APC) ifm. gylden eller hybrid Open Access publicering.	4	5	4	4	5	4	5	4

Anm.: n=26. 1 = Meget uenig, 2 = Uenig, 3 = Hverken enig eller uenig, 4 = Enig, 5 = Meget enig. Tallene er udregnet gennemsnit for de enkelte universiteter

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

Tabel 8.2

Professionshøjskolernes, SEDIRK-institutionernes og de kunstneriske uddannelsers besvarelse af spørgeskemaundersøgelsen

	Absalon	UCL	Via University Col-	UCN	VIVE	Danmarks Statistik	Designmuseum Danmark	DMI	Det Kongelige Akademi	NFA
Hvor enig/uenig er du i rationalet bag Danmarks Nationale Strategi for Open Access, der har fokus på den grønne Open Access-model?	5	5	5	5	5	5	3	5	5	4
Min institution har klare retningslinjer/politikker for Open Access, der opfordrer forskerne til at publicere deres videnskabelige publikationer i institutionens forskningsregistreringssystem.	4	5	4	3	4	1	4	3	4	5
Min institution har standardprocedurer herunder støttepersonale, der hjælper forskerne konkret med Open Access publicering.	4	5	4	4	3	1	3	2	4	5
Min institution tilbyder forskerne hjælp til at identificere deres Open Access-rettigheder ifm. publicering i videnskabelige tidsskrifter.	4	4	5	4	4	1	4	3	4	4
Min institution hjælper forskerne med at indgå udgivelsesaftaler med de videnskabelige forlag, der sikrer forskernes immaterielle rettigheder (IPR).	4	3	4	2	3	1	3	2	3	4
Min institution hjælper forskerne med at publicere forskningsartikler som grøn Open Access.	4	4	4	4	5	5	3	3	4	4
Min institution hjælper forskerne med at publicere forskningsartikler som gylden eller hybrid Open Access.	4	4	4	3	4	5	5	3	4	4
Min institution hjælper forskerne med at identificere, hvilke rabataftaler ifm. publicering, der er indgået med forskellige videnskabelige forlag.	4	4	4	5	3	1	3	4		5
Min institution dækker forskernes publiceringsafgift (APC) ifm. gylden Open Access-publicering.	3	4		4	2	5	4	3	4	5
Min institution dækker forskernes publiceringsafgift (APC) ifm. hybrid Open Access-publicering.	3	4		3		5	4	4		5
Min institution kommunikerer klart Open Access strategier/rettigheder/processer til forskerne.	4	4	5	3	3	2	4	3	3	5
Min institution modtager tilstrækkelig information omkring særlige OA-aftaler med forlag, OA-rettigheder mm. fra Det Kgl. Biblioteks nationale licenskon-sortium.	4	5	4	5			3	3	2	5
Min institution belønner forskere, der publicerer deres forskningsresultater i Open Access, således at det fremmer forskernes karrierer og chance for fremmelse.	3	2	3	2	2	1	3	2	2	2
Min institution monitorerer løbende hvorvidt forskerne publicerer i Open Access.	3	3	4	3	2	5	3	2	4	5
Det er en udfordring at få forskerne til at vælge et tidsskrift, der tillader grøn Open Access-publicering.	3	4	3	3	2	3	3		3	2
Det er en udfordring, at få forskerne til at publicere deres videnskabelige resultater som grøn Open Access, selvom de har rettighederne til det.	3	4	4	5	2	1	3	3		2
Det er en udfordring at forstå tidsskrifternes politikker ift. grøn Open Access publicering, herunder hvilken version man må uploade, embargo-perioder m.m.	4	4	2	5		1	3	3	4	2
Det er en udfordring at kunne dække publiceringsafgifter (APC) ifm. gylden eller hybrid Open Access publicering.	4	5		5	4	4	3	4	3	2

Anm.: n=16. Meget uenig = 1, Uenig = 2, Hverken enig eller uenig = 3, Enig = 4, Meget enig = 5, Blank = Ved ikke

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

Tabel 8.3

De offentlige og private fondes besvarelser af spørgeskemaundersøgelsen

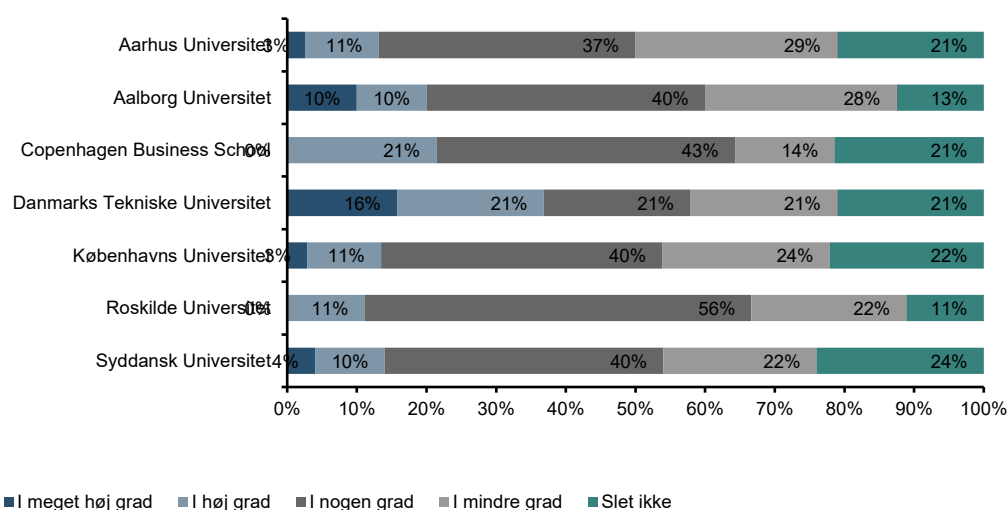
	Danmarks Frie Forskningsfond	Danmarks Grundforskningsfond	Danmarks Innovationsfond	Novo Nordisk Fonden	Lundbeck Fonden
Hvor enig/uenig er du i rationalet bag Danmarks Nationale Strategi for Open Access, der har fokus på den grønne Open Access-model?	5	5	4	3	5
Min institution har klare retningslinjer/politikker for Open Access, der opfordrer forskerne til at publicere deres videnskabelige publikationer i grøn Open Access.	4	5	3	1	3
Min institution har klare retningslinjer/politikker for Open Access, der opfordrer forskerne til at publicere deres videnskabelige publikationer i gylden Open Access.	1	4	3	1	3
Min institution tillader forskerne at publicere deres videnskabelige publikationer i hybrid Open Access.	2	4	3	1	4
Min institution dækker forskernes publiceringsafgift (APC) ifm. gylden Open Access-publicering.	2	5	2	5	4
Min institution dækker forskernes publiceringsafgift (APC) ifm. hybrid Open Access-publicering.	2	5	2	5	3
Det spiller positivt ind i fondens vurdering af en ansøgning, hvis ansøger kan påvise tidligere publicering i Open Access (f.eks. i publikationsliste eller CV).	3	2	2		1
Min institution tilbageholder dele af bevillingen eller anvender andre tiltag, hvis forskeren forsømmer at offentliggøre deres forskningsresultater i Open Access.	2	1	3	1	1
Min institution monitorerer løbende, hvorvidt bevillingsmodtagerne publicerer i Open Access.	4	5	3	4	4
Det er en udfordring at få forskerne til at vælge et tidsskrift, der tillader grøn Open Access-publicering.	4	4	3	5	
Det er en udfordring at kunne dække publiceringsafgifter (APC) ifm. gylden eller hybrid Open Access publicering.	5		3	2	4

Anm.: n=5. 1 = Meget uenig, 2 = Uenig, 3 = Hverken enig eller uenig, 4 = Enig, 5 = Meget enig, Blank = ved ikke

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

Figur 8.1

Forskernes kendskab til Danmarks Nationale Open Access strategi fordelt på universiteter.

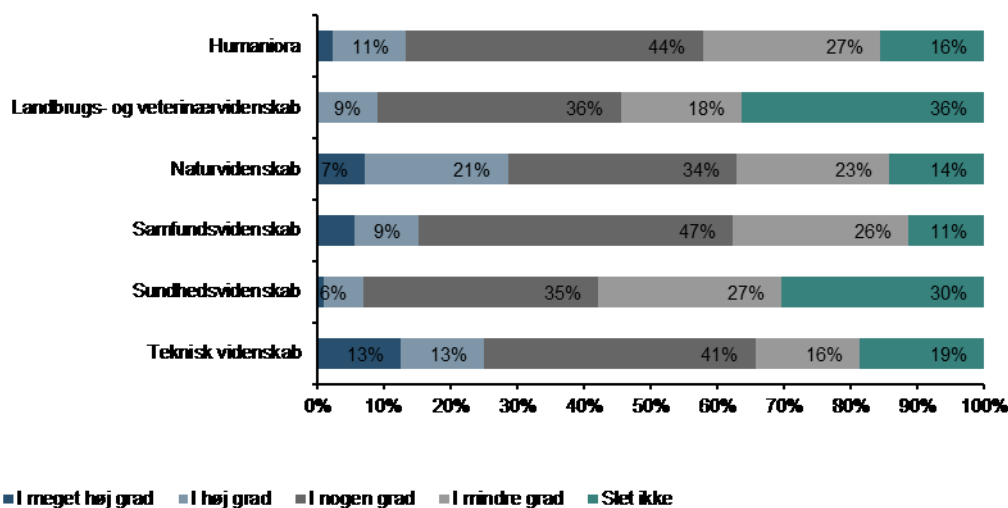

Anm.: n=312, ITU kodet ud

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

Figur 8.2

Forskernes kendskab til Danmarks Nationale strategi for Open Access på tværs af videnskabeligt område.

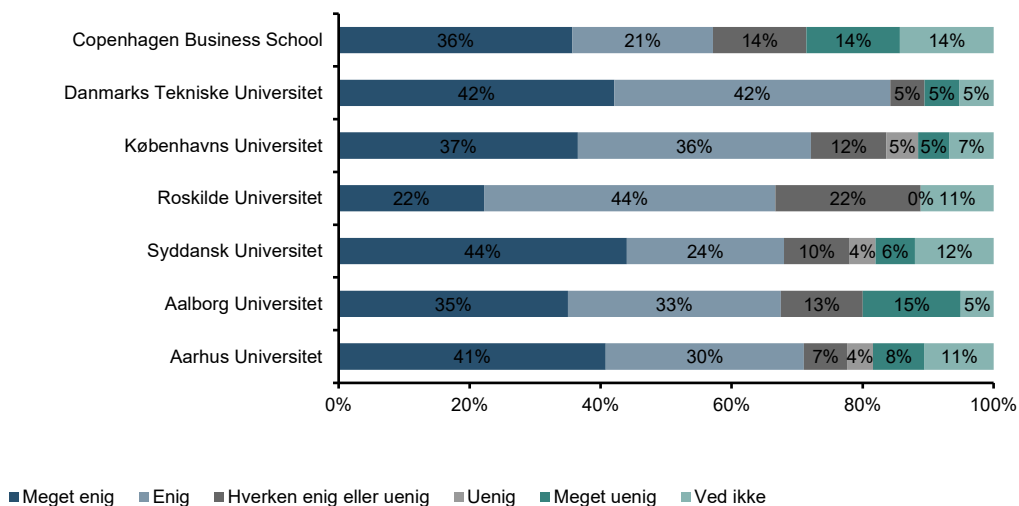

Anm.: n=313: Humaniora (45), Landbrugs- og veterinærvidenskab (11), Naturvidenskab (70), Samfundsvidenskab (53), Sundhedsvidenskab (102), Teknisk videnskab (32).

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

Figur 8.3

Forskernes enighed med rationalet bag Danmarks nationale strategi for Open Access fordelt på universiteter.

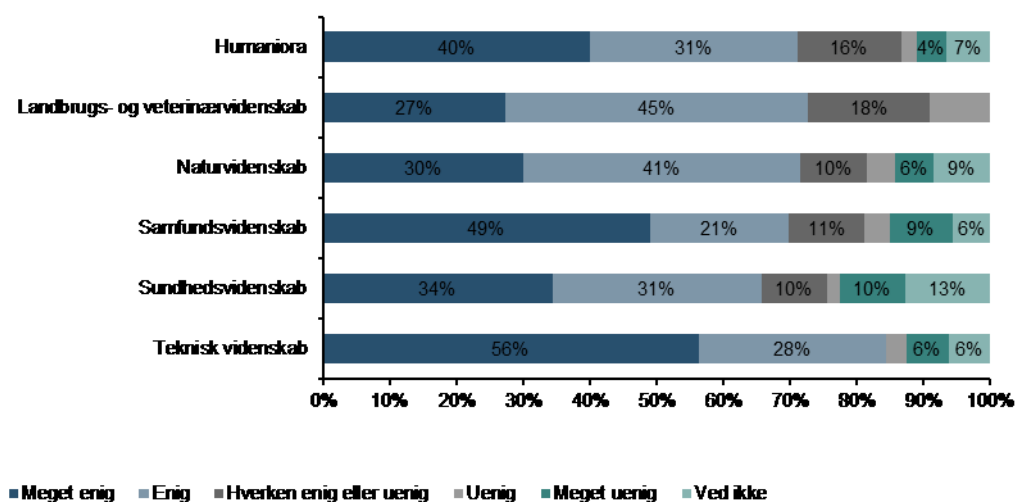

Anm.: n=312, ITU kodet ud

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

Figur 8.4

Forskernes enighed med rationalet bag Danmarks nationale strategi for Open Access fordelt på videnskabelige områder.

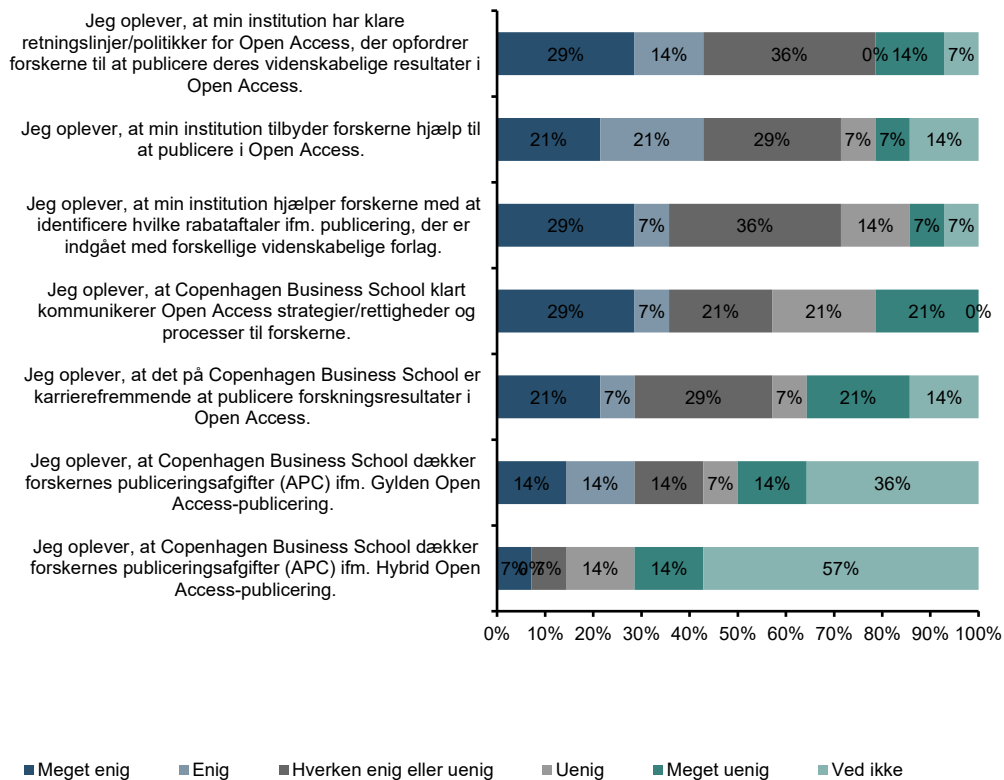

Anm.: n=313

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

Figur 8.5

Forskernes oplevelse af Open Access retningslinjer og støttefunktioner på Copenhagen Business School.

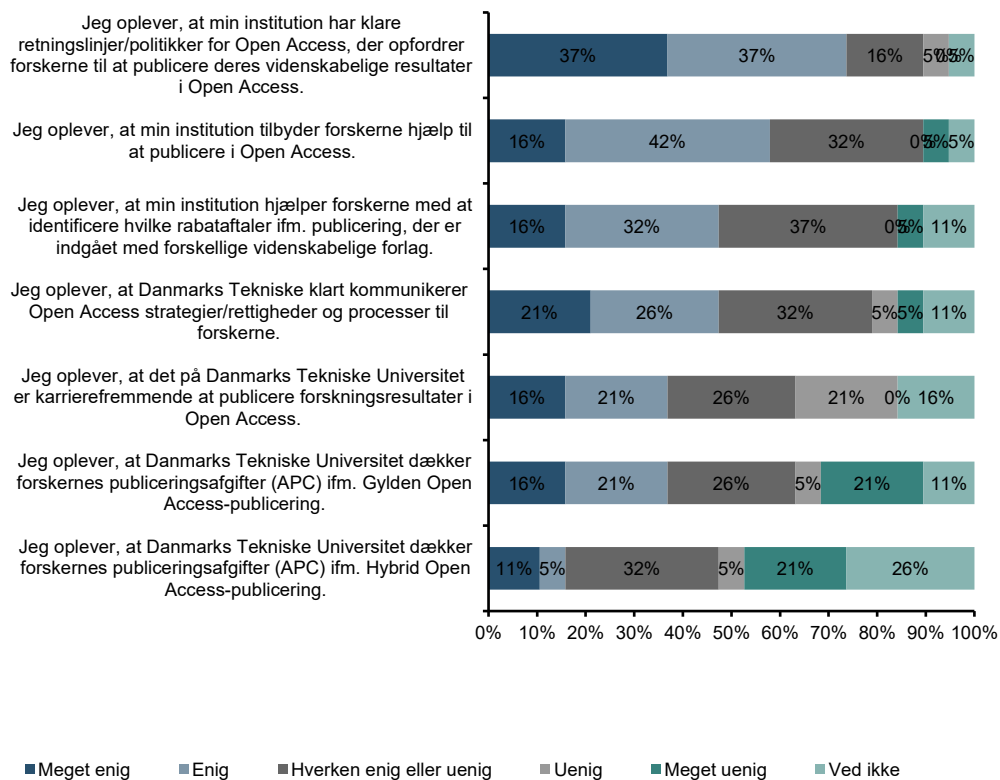

Anm.: n=14

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

Figur 8.6

Forskernes oplevelse af Open Access retningslinjer og støttefunktioner på Danmarks Tekniske Universitet

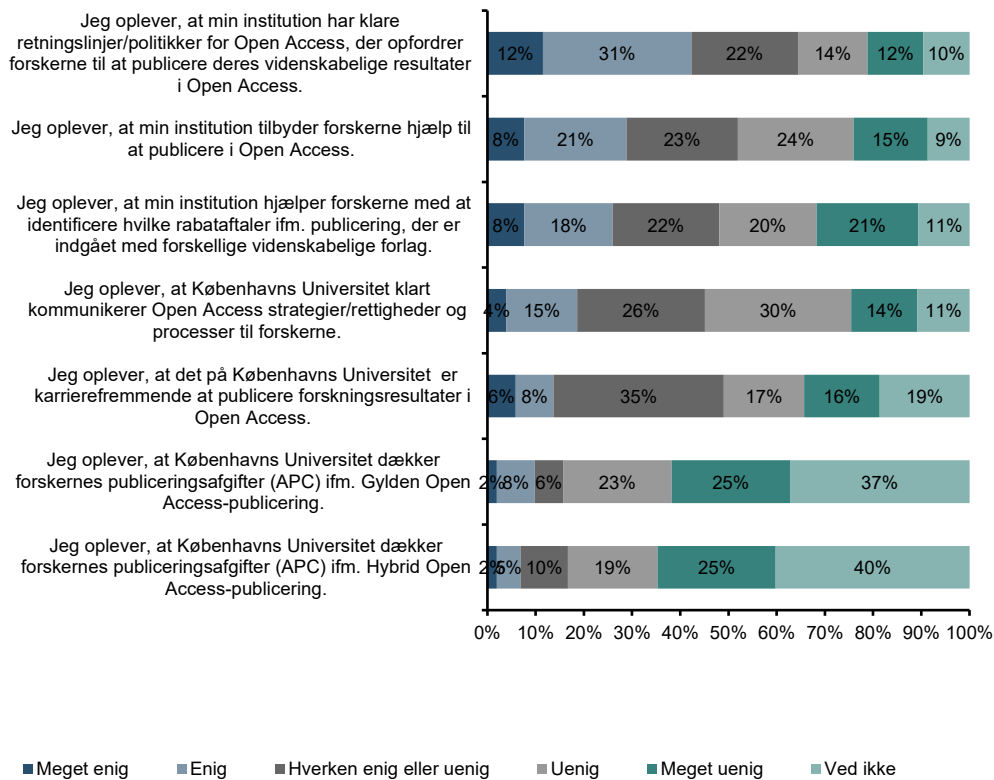

Anm.: n=19

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

Figur 8.7

Forskernes oplevelse af Open Access retningslinjer og støttefunktioner på Københavns Universitet

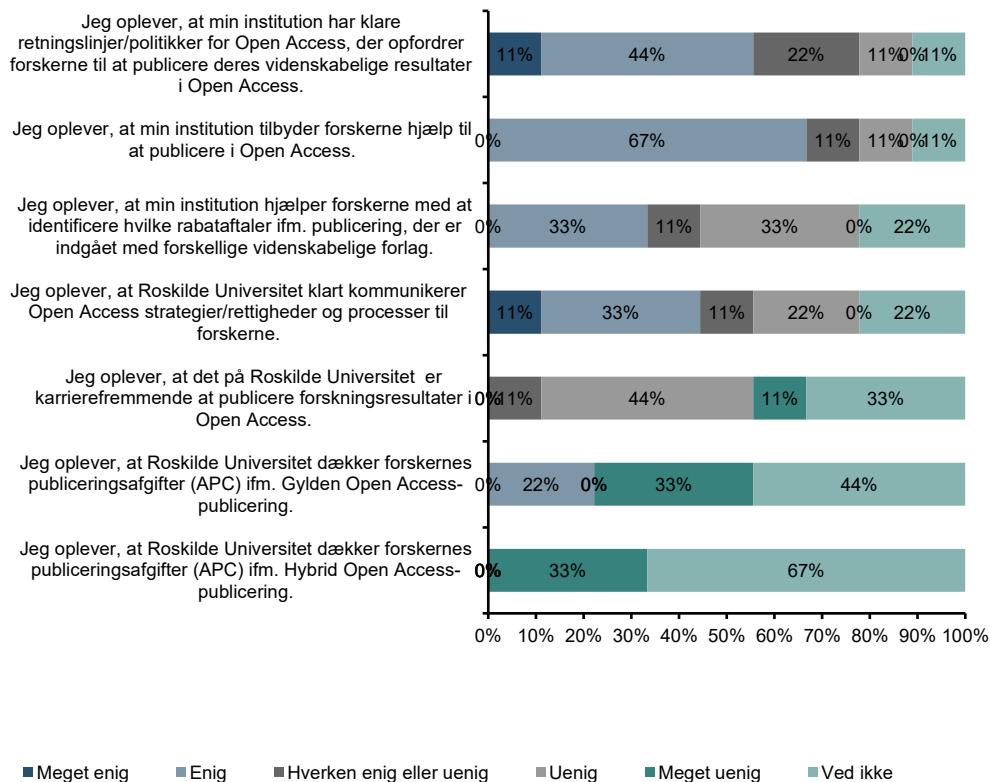

Anm.: n=102-104

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

Figur 8.8

Forskernes oplevelse af Open Access retningslinjer og støttefunktioner på Roskilde Universitet

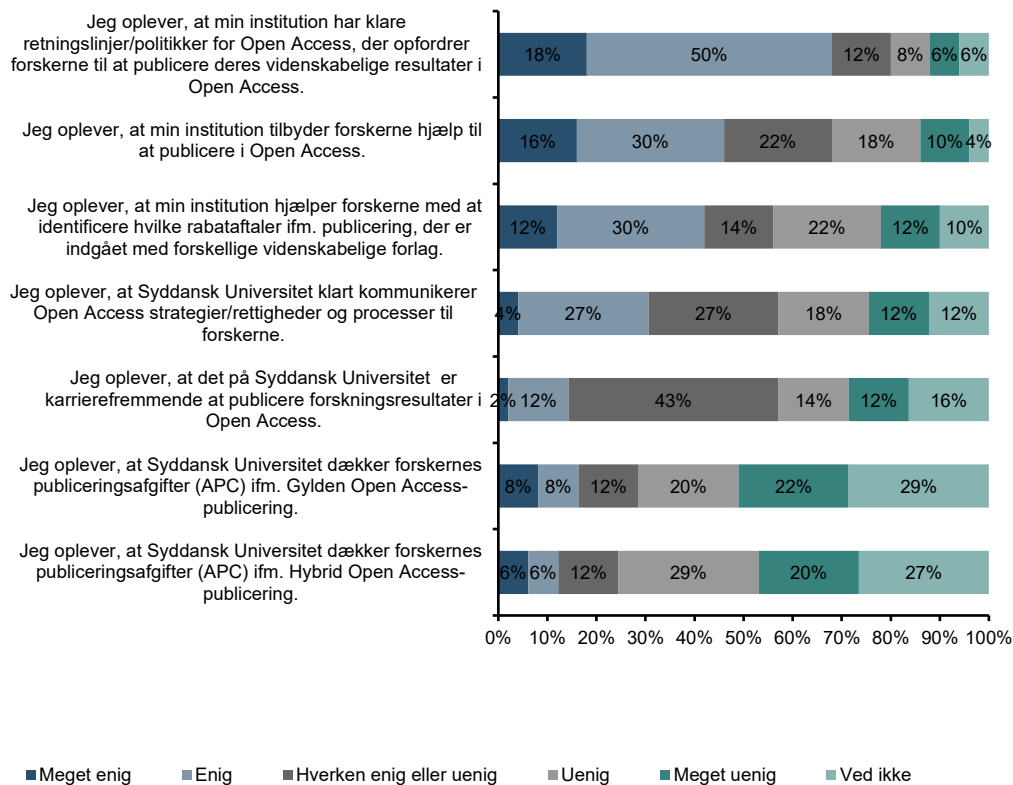

Anm.: n=9

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

Figur 8.9

Forskernes oplevelse af Open Access retningslinjer og støttefunktioner på Syddansk Universitet

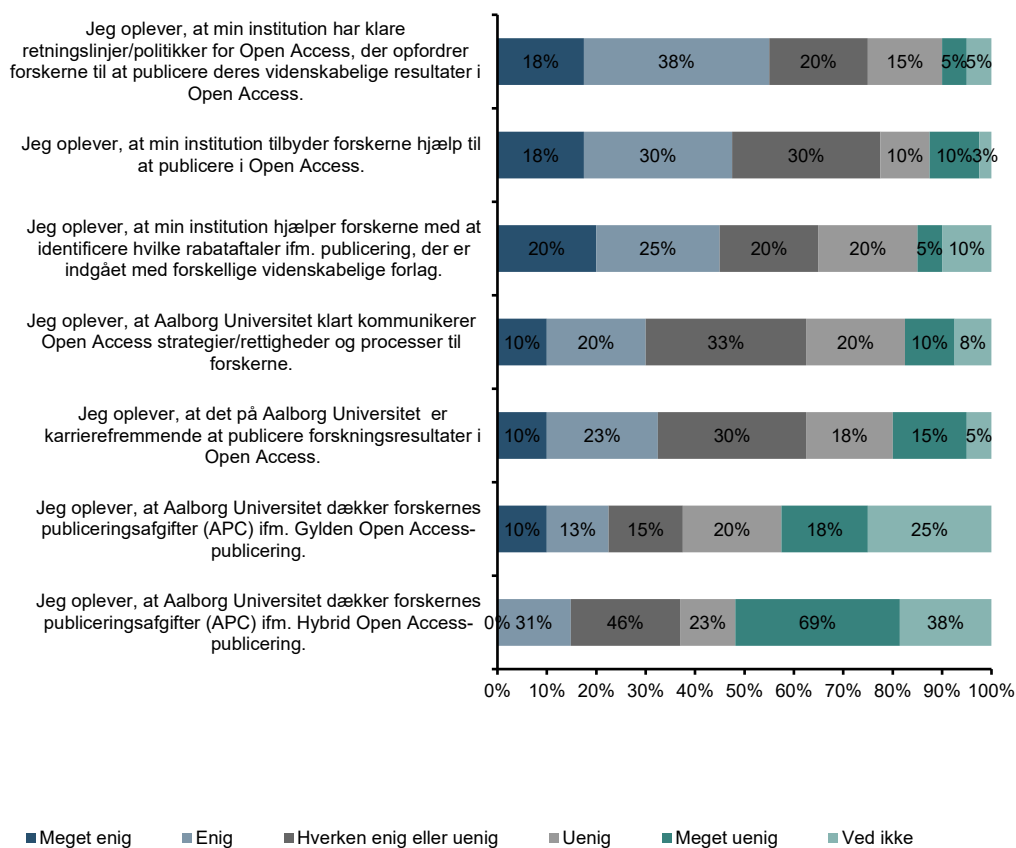

Anm.: n=49-50

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

Figur 8.10

Forskernes oplevelse af Open Access retningslinjer og støttefunktioner på Aalborg Universitet

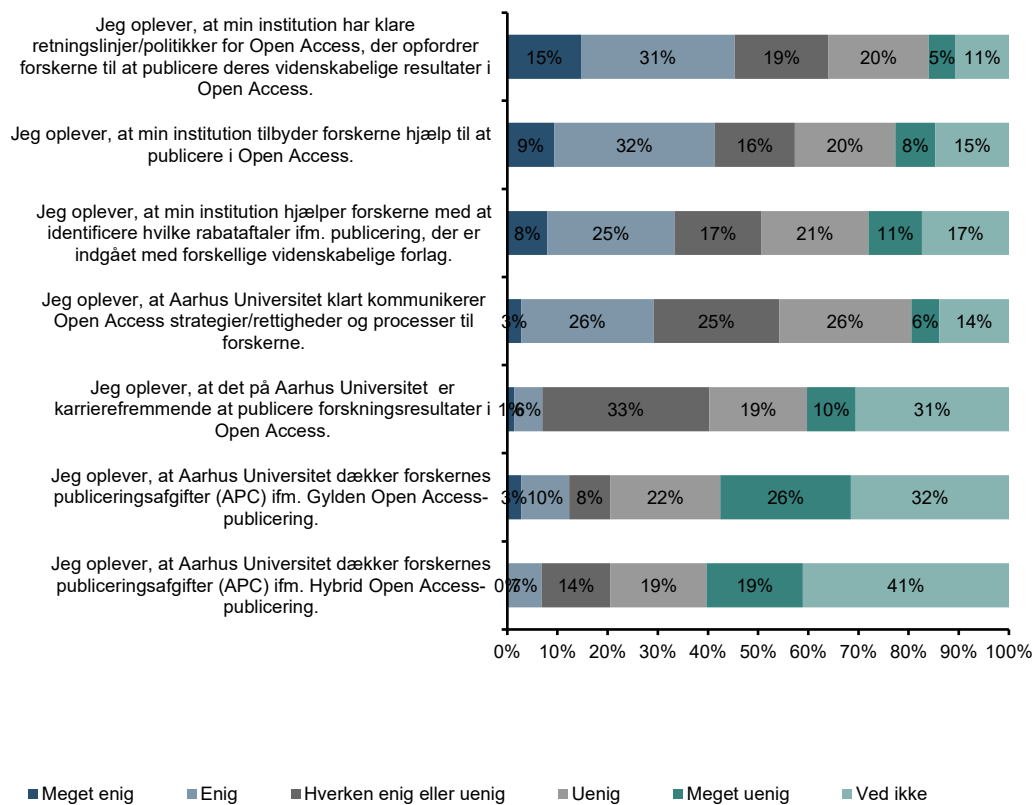

Anm.: n=40

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

Figur 8.11

Forskernes oplevelse af Open Access retningslinjer og støttefunktioner på Aarhus Universitet

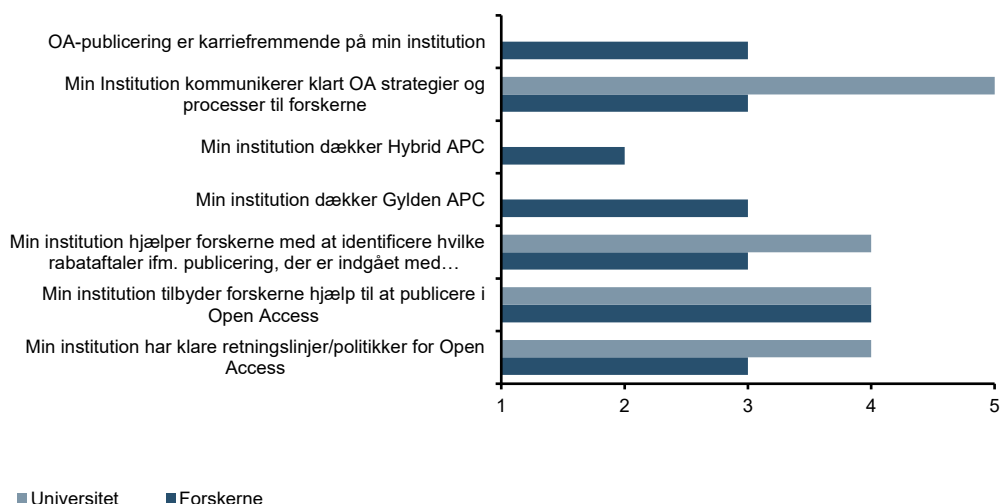

Anm.: * n=75

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

Figur 8.12

Copenhagen Business School: Sammenligning af universiteternes og forskernes gennemsnitlige oplevelse af Open-Access-retningslinjer/procedurer/støttefunktioner

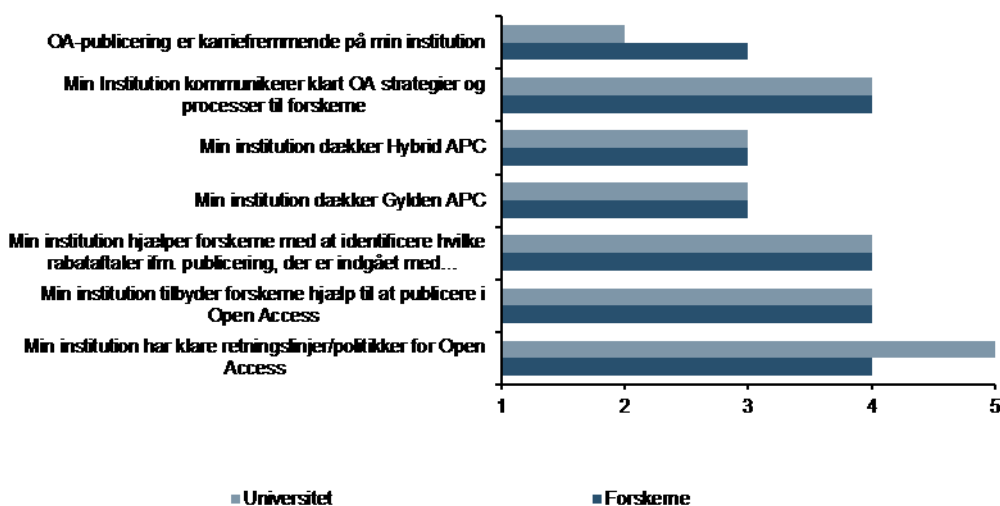
Anm.: * Universitet (n=3), Forskerne (n=14)

* 1 = Meget uenig, 2 = Uenig, 3 = Hverken enig eller uenig, 4 = Enig, 5 = Meget enig

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

Figur 8.13

Danmarks Tekniske Universitet: Sammenligning af universiteternes og forskernes gennemsnitlige oplevelse af Open-Access-retningslinjer/procedurer/støttefunktioner

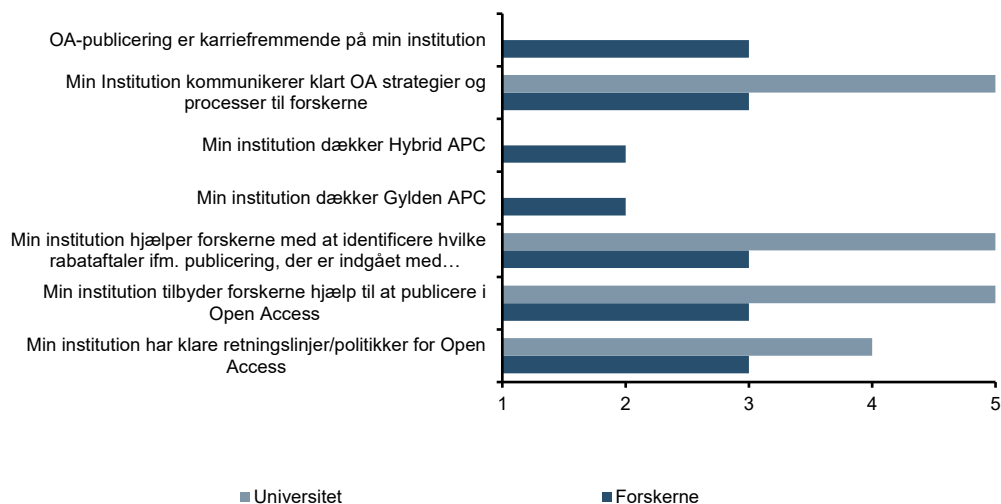
Anm.: * Universitet (n=3), Forskerne (n=19)

* 1 = Meget uenig, 2 = Uenig, 3 = Hverken enig eller uenig, 4 = Enig, 5 = Meget enig

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

Figur 8.14

Københavns Universitet: Sammenligning af universiteternes og forskernes gennemsnitlige oplevelse af Open-Access-retningslinjer/procedurer/støttefunktioner

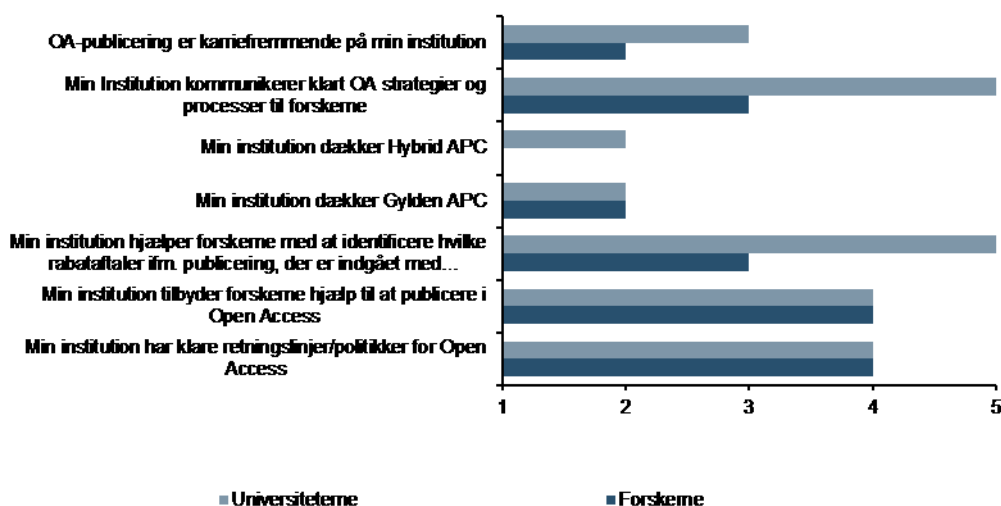
Anm.: * Universitet (n=1), Forskerne (n=102-104)

* 1 = Meget uenig, 2 = Uenig, 3 = Hverken enig eller uenig, 4 = Enig, 5 = Meget enig

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

Figur 8.15

Roskilde Universitet: Sammenligning af universiteternes og forskernes gennemsnitlige oplevelse af Open-Access-retningslinjer/procedurer/støttefunktioner

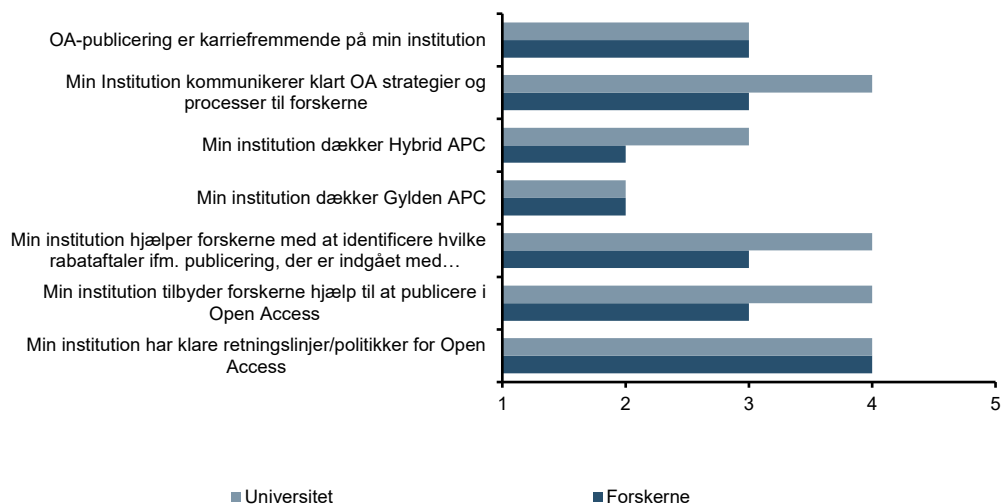
Anm.: * Universitet (n=4), Forskerne (n=9)

* 1 = Meget uenig, 2 = Uenig, 3 = Hverken enig eller uenig, 4 = Enig, 5 = Meget enig

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

Figur 8.16

Syddansk Universitet: Sammenligning af universiteternes og forskernes gennemsnitlige oplevelse af Open-Access-retningslinjer/procedurer/støttefunktioner

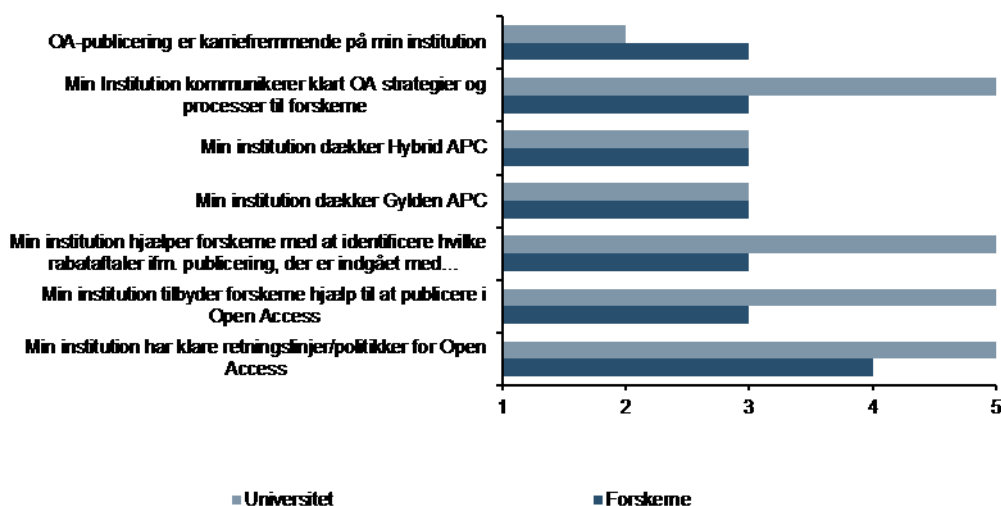
Anm.: * Universitet (n=7), Forskerne (n=49-50)

* 1 = Meget uenig, 2 = Uenig, 3 = Hverken enig eller uenig, 4 = Enig, 5 = Meget enig

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

Figur 8.17

Aalborg Universitet: Sammenligning af universiteternes og forskernes gennemsnitlige oplevelse af Open-Access-retningslinjer/procedurer/støttefunktioner

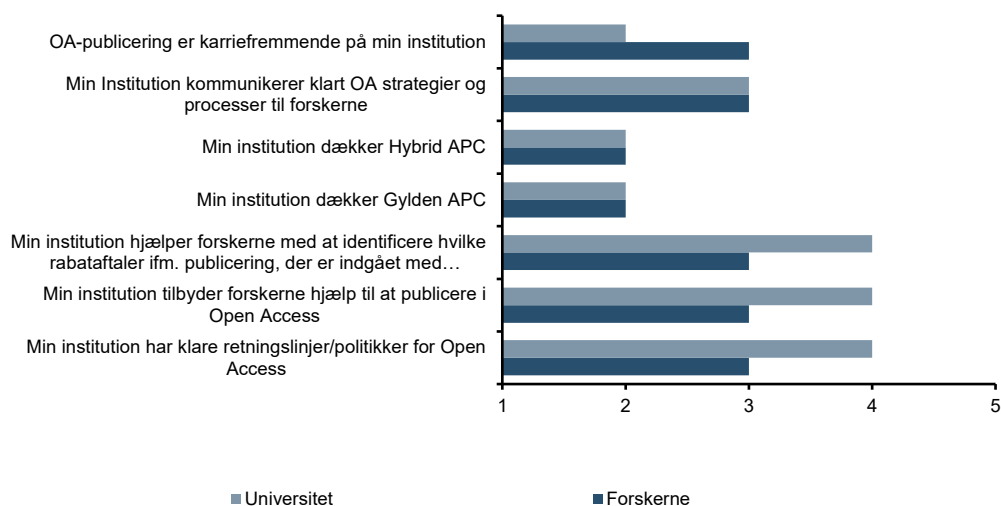
Anm.: * Universitet (n=1), Forskerne (n=40)

* 1 = Meget uenig, 2 = Uenig, 3 = Hverken enig eller uenig, 4 = Enig, 5 = Meget enig

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

Figur 8.18

Aarhus Universitet: Sammenligning af universiteternes og forskernes gennemsnitlige oplevelse af Open-Access-retningslinjer/procedurer/støttefunktioner

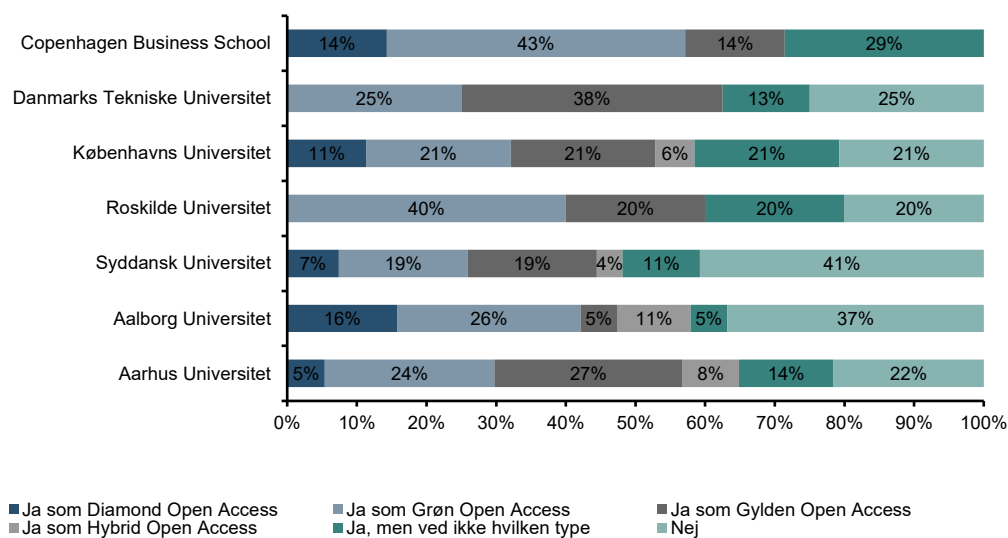
Anm.: * Universitet (n=3), Forskere (n=75)

* 1 = Meget uenig, 2 = Uenig, 3 = Hverken enig eller uenig, 4 = Enig, 5 = Meget enig

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

Figur 8.19

Open Access type fordelt på universiteter

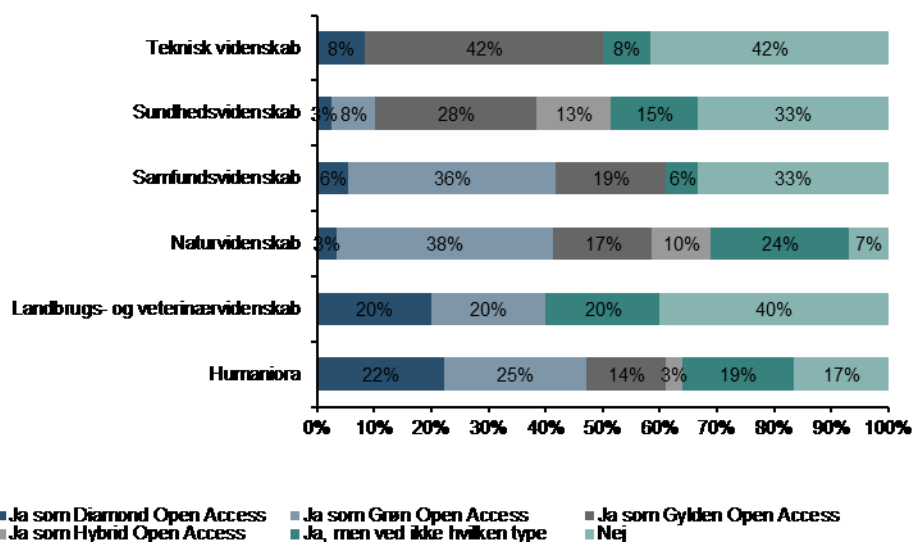

Anm.: n=156. ITU er kodet ud.

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

Figur 8.20

Open Access-typer fordelt på videnskabeligt område.

Anm.: *n=157

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

Tabel 8.4

Open Access typer fordelt på videnskabelige områder

Har du publiceret den udvalgte artikel i Open Access?	Humaniora	Landbrugs- og veterinærvidenskab	Naturvidenskab	Samfundsvidenskab	Sundhedsvidenskab	Teknisk videnskab
Ja som Diamond Open Access	8	1	1	2	1	1
Ja som Grøn Open Access	9	1	11	13	3	
Ja som Gylden Open Access	5		5	7	11	5
Ja som Hybrid Open Access	1		3		5	
Ja, men ved ikke hvilken type	7	1	7	2	6	1
Nej	6	2	2	12	13	5
Hovedtotal	36	5	29	36	39	12

Anm.: *n=157

Kilde: UFM's spørgeskemaundersøgelse

8.1 Spørgeskema til institutionerne

Tak fordi du vil besvare dette spørgeskema. Du er blevet udvalgt, fordi du enten er leder eller medarbejder på en forskningsinstitution, eller fordi du er leder af en offentlig eller privat forskningsfond. Spørgeskemaundersøgelsen er et led i evalueringen af Danmarks Nationale Strategi for Open Access.

Spørgeskemaet kan udfyldes på 10-15 minutter.

I spørgeskemaet henvises til en række forskellige typer af Open Access, som er defineret nedenfor. Det er relevant at kunne skelne mellem Open Access-typerne for at kunne besvare flere af spørgsmålene i skemaet.

Grøn Open Access

Samtidig med at en forskningsartikel bliver udgivet i et abonnements-tidsskrift, deponeres det accepterede manuskript i et åbent digitalt arkiv, f.eks. universitetets forskningsregistreringssystem PURE, eller et eksternt arkiv, eksempelvis PubMedCentral eller arXiv. Accepterede manuskripter er almindeligvis omfattet af en embargo-periode, og først efter dennes udløb kan det accepterede manuskript gøres Open Access.

Gylden Open Access

Her udgiver forskeren sin artikel i et OA-tidsskrift, hvor den umiddelbart efter bliver frit tilgængelig på nettet uden embargo. For at finansiere det, kræver Gylden OA-tidsskrifter en publiceringsafgift, Article Processing Charge (APC). APC'et betales almindeligvis enten af forskeren, forskerens institution eller bevillingsgiver.

Hybrid Open Access

Et Hybrid OA-tidsskrift er et traditionelt abonnements-tidsskrift, som tilbyder Open

Access mod betaling af et APC. Hybride OA-tidsskrifter indeholder derfor både traditionelle abonnementsartikler og OA-artikler. På den måde tjener tidsskriftet både penge på abonnenterne og forskernes penge, og det kaldes 'double-dipping'.

Diamond Open Access

Diamond Open Access er publicering i OA-tidsskrifter, der ikke opererer med et APC. Det koster således ikke noget for forskere at publicere i Diamond OA-tidsskrifter.

Du kan læse mere om behandling af dine personoplysninger og svar her.

Angiv venligst hvilken institution du har ansættelse ved:

- (2) ☐ Aarhus Universitet
- (1) ☐ Aalborg Universitet
- (21) ☐ Copenhagen Business School
- (3) ☐ Danmarks Tekniske Universitet
- (7) ☐ IT-Universitetet
- (4) ☐ Københavns Universitet
- (5) ☐ Roskilde Universitet
- (6) ☐ Syddansk Universitet
- (8) ☐ Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø
- (22) ☐ Det Nationale Forsknings- og analysecenter for Velfærd (VIVE)
- (9) ☐ Statens Serum Institut
- (23) ☐ Institut for Menneskerettigheder
- (24) ☐ De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland (GEUS)
- (25) ☐ Danmarks Statistik
- (26) ☐ Rigsarkivet
- (27) ☐ Nationalmuseet
- (28) ☐ Statens Museum For Kunst
- (29) ☐ Designmuseum Danmark
- (32) ☐ Forsvarsakademiet
- (30) ☐ Danmarks Meteorologiske Institut (DMI)
- (31) ☐ Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS)
- (33) ☐ Danmarks Evalueringsinstitut (EVA)
- (10) ☐ Danmarks Medie- og Journalisthøjskole
- (11) ☐ Professionshøjskolen Absalon
- (12) ☐ Københavns Professionshøjskole
- (14) ☐ Via University College
- (13) ☐ Professionshøjskolen UCL
- (15) ☐ Professionshøjskolen UCN
- (17) ☐ University College Syddanmark
- (34) ☐ Det Kongelige Akademi
- (35) ☐ Arkitektskolen Aarhus
- (36) ☐ Designskolen Kolding
- (18) ☐ Danmarks Frie Forskningsfond
- (19) ☐ Danmarks Grundforskningsfond
- (20) ☐ Danmarks Innovationsfond
- (37) ☐ Novo Nordisk Fonden
- (38) ☐ Lundbeck Fonden
- (39) ☐ Carlsberg Fondet
- (40) ☐ Villum/Vellux Fonden

Angiv venligst din stilling/rolle:

- (3) ☐ Rektor
- (11) ☐ Direktør
- (12) ☐ Adm. direktør
- (13) ☐ CEO
- (14) ☐ Chef
- (15) ☐ Rigsarkivar
- (16) ☐ Rigsstatistiker
- (17) ☐ Museumsdirektør
- (18) ☐ Kontorchef
- (6) ☐ Prorektor
- (7) ☐ Dekan
- (8) ☐ Prodekan
- (9) ☐ Institutleder
- (10) ☐ Afdelingsleder
- (4) ☐ Teknisk og administrativ leder
- (2) ☐ Teknisk og administrativt personale
- (5) ☐ Andet _____

I hvor høj grad er du bekendt med Danmarks Nationale Strategi for Open Access?

- (5) ☐ I meget høj grad
- (4) ☐ I høj grad
- (3) ☐ I nogen grad
- (2) ☐ I mindre grad
- (1) ☐ Slet ikke

Hvor enig/uenig er du i rationalet bag Danmarks Nationale Strategi for Open Access, der har fokus på den grønne Open Access-model:

"Open Access er et spørgsmål om at få den maksimale effekt ud af forskningen. Gevinsterne for danske virksomheder, dansk forskning og det danske samfund med fri adgang – Open Access – til forskningsresultater er mange. Med en øget tilgængelighed for alle til videnskabelige artikler på nettet vil vi få en mere effektiv videndeling mellem forskere, forskningsinstitutioner og virksomheder. [...]"

- (1) ☐ Meget uenig
- (2) ☐ Uenig
- (3) ☐ Hverken enig eller uenig
- (4) ☐ Enig
- (5) ☐ Meget enig
- (6) ☐ Ved ikke

Uddyb evt. (maks. 15-20 linjer):

 I hvilken grad fylder Danmarks Nationale Strategi for Open Access i dit daglige arbejde?

- (5) ☐ I meget høj grad
 (4) ☐ I høj grad
 (3) ☐ I nogen grad
 (2) ☐ I mindre grad
 (1) ☐ Slet ikke
 (6) ☐ Ved ikke

Uddyb evt. (maks. 15-20 linjer):

Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn?

Min institution har klare retningslinjer/politikker for Open Access, der opfordrer forskerne til at publicere deres videnskabelige publikationer i grøn Open Access.

- (1) ☐ Meget uenig
 (2) ☐ Uenig
 (3) ☐ Hverken enig eller uenig
 (4) ☐ Enig
 (5) ☐ Meget enig
 (6) ☐ Ved ikke

{%expression:choicetext(selectedchoiceref(*1/2/309287914*))}% har klare retningslinjer/politikker for Open Access, der opfordrer forskerne til at publicere deres videnskabelige publikationer i gylden Open Access.

- (1) ☐ Meget uenig
 (2) ☐ Uenig
 (3) ☐ Hverken enig eller uenig
 (4) ☐ Enig
 (5) ☐ Meget enig
 (6) ☐ Ved ikke

{%expression:choicetext(selectedchoiceref(*1/2/309287914*))}% tillader forskerne at publicere deres videnskabelige publikationer i hybrid Open Access.

- (1) ☐ Meget uenig
 (2) ☐ Uenig
 (3) ☐ Hverken enig eller uenig
 (4) ☐ Enig
 (5) ☐ Meget enig

(6) ☐ Ved ikke

{%expression:choicetext(selectedchoiceref({*1/2/309287914*}))}%} har klare retningslinjer/politikker for Open Access, der opfordrer forskerne til at publicere deres videnskabelige publikationer i institutionens forskningsregistreringssystem f.eks. PURE, CURIS eller et eksternt arkiv f.eks. PubMedCentral eller ArXiv (Grøn Open Access).

- (1) ☐ Meget uenig
 (2) ☐ Uenig
 (3) ☐ Hverken enig eller uenig
 (4) ☐ Enig
 (5) ☐ Meget enig
 (6) ☐ Ved ikke

{%expression:choicetext(selectedchoiceref({*1/2/309287914*}))}%} har standardprocedurer herunder støttepersonale, der hjælper forskerne konkret med Open Access publicering.

- (1) ☐ Meget uenig
 (2) ☐ Uenig
 (3) ☐ Hverken enig eller uenig
 (4) ☐ Enig
 (5) ☐ Meget enig
 (6) ☐ Ved ikke

Hvordan har {%expression:choicetext(selectedchoiceref({*1/2/309287914*}))}%} organiseret arbejdet med at publicere i Open Access? Er arbejdet f.eks. central organiseret – og hvor? Eller er det op til forskeren selv at sørge for at publicere i Open Access?

Uddyb evt. (Maks. 15-20 linjer):

Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn?

	Meget uenig	Uenig	Hverken enig eller uenig	Enig	Meget enig	Ved ikke
Min institution tilbyder forskerne hjælp til at identificere deres Open Access-retigheder ifm. publicering i videnskabelige tidsskrifter.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Min institution hjælper forskerne med at indgå udgivelsesaftaler med de videnskabelige forlag, der sikrer forskernes immaterielle rettigheder (IPR).	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Min institution hjælper forskerne med at publicere forskningsartikler som grøn Open Access.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Min institution hjælper forskerne med at publicere forskningsartikler som gylden eller hybrid Open Access.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Min institution hjælper forskerne med at identificere, hvilke rataftaler ifm. publicering, der er indgået med forskellige videnskabelige forlag.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐

Uddyb evt. (maks. 15-20 linjer):

Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn?

{%expression:choicetext(selectedchoiceref({*1/2/309287914*}))}%} dækker forskernes publiceringsafgift (APC) ifm. gylden Open Access-publicering.

- (1) ☐ Meget uenig
- (2) ☐ Uenig
- (3) ☐ Hverken enig eller uenig
- (4) ☐ Enig
- (5) ☐ Meget enig
- (6) ☐ Ved ikke

{%expression:choicetext(selectedchoiceref({*1/2/309287914*}))}%} dækker forskernes publiceringsafgift (APC) ifm. hybrid Open Access-publicering.

- (1) ☐ Meget uenig
- (2) ☐ Uenig
- (3) ☐ Hverken enig eller uenig
- (4) ☐ Enig
- (5) ☐ Meget enig
- (6) ☐ Ved ikke

Uddyb evt. (maks. 15-20 linjer):

Hvilke kriterier anvender {%expression:choicetext(selectedchoice-ref({*1/2/309287914*}))}%} til at beslutte hvorvidt institutionen betaler publiceringsafgift (APC) eller ej?

(Det er muligt at afkrydse flere svarmuligheder)

- (1) ☐ Først til mølle
- (2) ☐ Kvaliteten af forskningsartiklen
- (3) ☐ Artiklen skal publiceres i et fuldt Open Access tidsskrift
- (4) ☐ Publiceringsafgiften (APC) må ikke overstige et bestemt beløb
- (5) ☐ Ved ikke
- (6) ☐ Andet: _____

Estimer venligst, hvor meget {%expression:choicetext(selectedchoice-ref({*1/2/309287914*}))}%} cirka betalte i publiceringsafgifter (APC) i 2022 (i kr.):

(Hvis du ikke ved det, kan feltet efterlades blankt)

Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn?

{%expression:choicetext(selectedchoiceref({*1/2/309287914*}))}%} kommunikerer klart Open Access strategier/rettigheder/processer til forskerne.

- (1) ☐ Meget uenig
- (2) ☐ Uenig
- (3) ☐ Hverken enig eller uenig
- (4) ☐ Enig
- (5) ☐ Meget enig
- (6) ☐ Ved ikke

{%expression:choicetext(selectedchoiceref({*1/2/309287914*}))}%} modtager tilstrækkelig information omkring særlige OA-aftaler med forlag, OA-rettigheder mm. fra Det Kgl. Biblioteks nationale licenskonsortium.

- (1) ☐ Meget uenig
- (2) ☐ Uenig
- (3) ☐ Hverken enig eller uenig
- (4) ☐ Enig
- (5) ☐ Meget enig
- (6) ☐ Ved ikke

Uddyb evt. (maks 15-20 linjer):

Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn?

Det spiller positivt ind i fondens vurdering af en ansøgning, hvis ansøger kan påvise tidligere publicering i Open Access (f.eks. i publikationsliste eller CV).

- (1) ☐ Meget uenig
- (2) ☐ Uenig
- (3) ☐ Hverken enig eller uenig
- (4) ☐ Enig
- (5) ☐ Meget enig
- (6) ☐ Ved ikke

Uddyb evt. (maks. 15-20 linjer):

{%expression:choicetext(selectedchoiceref({*1/2/309287914*}))}%} tilbageholder dele af bevillingen eller anvender andre tiltag, hvis forskeren forsømmer at offentliggøre deres forskningsresultater i Open Access.

- (1) ☐ Meget uenig

- (2) ☐ Uenig
- (3) ☐ Hverken enig eller uenig
- (4) ☐ Enig
- (5) ☐ Meget enig
- (6) ☐ Ved ikke

Uddyb venligst hvilke eventuelle tiltag {%expression:choicetext(selectedchoiceref({*1/2/309287914*}))}% anvender (maks. 15-20 linjer):

{%expression:choicetext(selectedchoiceref({*1/2/309287914*}))}% belønner forskere, der publicerer deres forskningsresultater i Open Access, således at det fremmer forskernes karrierer og chance for forfremmelse.

- (1) ☐ Meget uenig
- (2) ☐ Uenig
- (3) ☐ Hverken enig eller uenig
- (4) ☐ Enig
- (5) ☐ Meget enig
- (6) ☐ Ved ikke

Uddyb evt. (maks. 15-20 linjer):

{%expression:choicetext(selectedchoiceref({*1/2/309287914*}))}% monitorer løbende hvorvidt forskerne publicerer i Open Access.

- (1) ☐ Meget uenig
- (2) ☐ Uenig
- (3) ☐ Hverken enig eller uenig
- (4) ☐ Enig
- (5) ☐ Meget enig
- (6) ☐ Ved ikke

{%expression:choicetext(selectedchoiceref({*1/2/309287914*}))}% monitorer løbende, hvorvidt bevillingsmodtagerne publicerer i Open Access.

- (1) ☐ Meget uenig
- (2) ☐ Uenig
- (3) ☐ Hverken enig eller uenig
- (4) ☐ Enig
- (5) ☐ Meget enig
- (6) ☐ Ved ikke

Uddyb evt. (maks. 15–20 linjer):

Beskriv venligst, hvad der har fungeret godt ved jeres arbejde med Open Access:

Giv eksempler på hvilke forudsætninger og tiltag, der muliggør en øget andel Open Access publikationer på {%expression:choicetext(selectedchoice-ref({*1/2/309287914*}))%}:

Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn vedrørende evt. barrierer med hensyn til Open Access?

Meget
uenig

Uenig

Hverken
enig eller
uenig

Enig

Meget
enig

Ved ikke

Det er en udfordring at få forskerne til at vælge et tidsskrift, der tillader grøn Open Access-publicering.

(1) ☐

(2) ☐

(3) ☐

(4) ☐

(5) ☐

Det er en udfordring, at få forskerne til at publicere deres videnskabelige resultater som grøn Open Access, selvom de har rettighederne til det.

(1) ☐

(2) ☐

(3) ☐

(4) ☐

(5) ☐

Det er en udfordring at forstå tidsskrifternes politikker ift. grøn Open Access publicering, herunder hvilken version man må uploade, embargoperioder m.m.

(1) ☐ (2) ☐ (3) ☐ (4) ☐ (5) ☐ (6) ☐

Det er en udfordring at kunne dække publiceringsafgifter (APC) ifm. gylden eller hybrid Open Access publicering.

(1) ☐ (2) ☐ (3) ☐ (4) ☐ (5) ☐ (6) ☐

Beskriv venligst andre barrierer, der evt. står i vejen for, at flere forskningsartikler bliver publiceret som Open Access:

Tak for dine svar.

Hvis du har spørgsmål til undersøgelsens indhold eller har spørgsmål af teknisk karakter, kan du kontakte chefkonsulent Hanne-Louise Kirkegaard via mail: hki@ufm.dk

Med venlig hilsen
Uddannelses- og Forskningsstyrelsen

8.2 Spørgeskema til forskerne

Tak fordi du vil besvare dette spørgeskema.

Du er udvalgt, fordi du har været forfatter/medforfatter på en udvalgt videnskabelig publikation, der er blevet publiceret i 2021. Vi vil derfor spørge til din konkrete erfaring med at publicere den udvalgte videnskabelige publikation samt din generelle erfaringer med Open Access.

Spørgeskemaet kan udfyldes på 5-10 minutter.

Vi har indhentet dine kontaktoplysninger fra Open Access Indikatoren. Du kan læse mere om behandling af dine personoplysninger og svar her.

Angiv venligst ved hvilken institution du er tilknyttet

- (1) ☐ Aalborg Universitet
- (2) ☐ Aarhus Universitet
- (3) ☐ Copenhagen Business School
- (4) ☐ Danmarks Tekniske Universitet
- (5) ☐ IT-Universitetet
- (6) ☐ Københavns Universitet
- (7) ☐ Roskilde Universitet
- (8) ☐ Syddansk Universitet

Angiv venligst din stilling/rolle

- (1) ☐ Professor
- (2) ☐ Lektor/seniorforsker
- (3) ☐ Adjunkt/forsker
- (4) ☐ Ph.d.-stipendiat
- (5) ☐ Post-doc
- (6) ☐ Ekstern lektor
- (7) ☐ Studieadjunkt/studielektor
- (8) ☐ Undervisningsassistent
- (9) ☐ Videnskabelig assistent
- (10) ☐ Andet: _____

Angiv venligst dit videnskabelige område

- (1) ☐ Humaniora
- (2) ☐ Landbrugs- og veterinærvidenskab
- (3) ☐ Naturvidenskab
- (4) ☐ Samfundsvidenskab
- (5) ☐ Sundhedsvidenskab
- (6) ☐ Teknisk videnskab

De følgende spørgsmål vil fokusere på din erfaring med at publicere den videnskabelige artikel "{%expression:{*1/1/339198897*}%}" i {%expression:{*1/1/339198898*}%}.

Var du ansvarlig for publiceringen af denne artikel (corresponding author)?

- (1) ☐ Ja
- (2) ☐ Nej

Hvilke(n) type institution(er) finansierede dit forskningsarbejde ifm. "{%expression:{*1/1/339198897*}%}"?

(Det er muligt at afkrydse flere svarmuligheder)

- (1) ☐ Min institution
- (2) ☐ Offentlig dansk fond
- (3) ☐ Privat dansk fond

- (4) ☐ International fond
 (5) ☐ Privat virksomhed
 (6) ☐ Internationale organisationer såsom EU
 (7) ☐ Andre: _____

Havde nogle af de bevillingsgivende institutioner som betingelse/retningslinje, at du publicerede "{%expression:{*1/1/339198897*}%}" som Open Access?

- (1) ☐ Ja
 (2) ☐ Nej
 (3) ☐ Ved ikke

Uddyb evt. (maks. 15-20 linjer).

Hvilken af følgende faktorer var vigtigst for dig, da du valgte det tidsskrift du publicerede "{%expression:{*1/1/339198897*}%}" i?

- (1) ☐ At det var det rette tidsskrift i relation til min målgruppe
 (3) ☐ At det var et prestigefyldt/anerkendt tidsskrift
 (4) ☐ At min forskning blev publiceret som Open Access
 (5) ☐ Ingen af mulighederne

Uddyb evt. (Maks 15-20 linjer).

Har du publiceret "{%expression:{*1/1/339198897*}%}" i Open Access?

Herunder finder du definitionen på fire Open Access-typer, som det er vigtigt, at du gør dig bekendt med, inden du svarer:

Grøn Open Access

Samtidig med at en forskningsartikel bliver udgivet i et abonnements-tidsskrift, deponeres det accepterede manuskript i et åbent digitalt arkiv, f.eks. universitetets forskningsregistreringssystem PURE, eller et eksternt arkiv, eksempelvis PubMedCentral eller arXiv. Accepterede manuskripter er almindeligvis omfattet en embargo-periode, og først efter dennes udløb kan det accepterede manuskript gøres Open Access.

Gylden Open Access

Her udgiver forskeren sin artikel i et OA-tidsskrift, hvor den umiddelbart efter bliver frit tilgængelig på nettet uden embargo. For at finansiere det, kræver Gylden OA-

tidsskrifter en publiceringsafgift, Article Processing Charge (APC). APC'et betales almindeligvis enten af forskeren, forskerens institution eller bevillingsgiver.

Hybrid Open Access

Et Hybrid OA-tidsskrift er et traditionelt abonnements-tidsskrift, som tilbyder Open Access mod betaling af et APC. Hybride OA-tidsskrifter indeholder derfor både traditionelle abonnementsartikler og OA-artikler. På den måde tjener tidsskriftet både penge på abonnenterne og forskernes penge, og det kaldes 'double-dipping'.

Diamond Open Access

Diamond Open Access er publicering i OA-tidsskrifter, der ikke opererer med et APC. Det koster således ikke forskeren noget at publicere i Diamond OA-tidsskrifter.

- (1) ☐ Ja som Grøn Open Access
- (2) ☐ Ja som Gylden Open Access
- (3) ☐ Ja som Hybrid Open Access
- (4) ☐ Ja som Diamond Open Access
- (5) ☐ Ja, men ved ikke hvilken type
- (6) ☐ Nej
- (7) ☐ Ved ikke

Hvad var baggrunden for, at du valgte den pågældende Open Access-type?
(Det er muligt at afkrydse flere svarmuligheder)

- (1) ☐ Fordi min bevillingsgiver opfordrede til/krævede det.
- (2) ☐ Fordi min institutions retningslinjer krævede det.
- (3) ☐ Fordi jeg er tilhænger af Open Access.
- (4) ☐ Fordi jeg er tilhænger af øjeblikkelig Open Access.
- (5) ☐ Fordi medforfatter(e) valgte Open Access typen.
- (6) ☐ Ved ikke
- (7) ☐ Ingen af mulighederne
- (8) ☐ Andet: _____

Hvem betalte publiceringsafgiften (APC)?

- (1) ☐ Min institution
- (2) ☐ Min bevillingsgiver
- (3) ☐ Mig selv
- (5) ☐ Andre: _____
- (4) ☐ Ved ikke

Estimer venligst hvor meget, der blev betalt i publiceringsafgift for "{%expression:{*1/1/339198897*}%}" (i kr.):

(Hvis du ikke ved det, kan feltet efterlades blankt)

De følgende spørgsmål vil fokusere på din generelle erfaring med at publicere dine videnskabelige resultater i Open Access.

I spørgeskemaet henvises til en række forskellige typer af Open Access, som er defineret nedenfor. Det er relevant at kunne skelne mellem Open Access-typerne for at kunne besvare flere af spørgsmålene i skemaet. Hvis ikke du er bekendt med de forskellige typer, er det derfor vigtigt, at du læser de følgende definitioner, før du går i gang med at udfylde skemaet:

Grøn Open Access

Samtidig med at en forskningsartikel bliver udgivet i et abonnements-tidsskrift, deponeres det accepterede manuskript i et åbent digitalt arkiv, f.eks. universitetets forskningsregistreringssystem PURE, eller et eksternt arkiv, eksempelvis PubMedCentral eller arXiv. Accepterede manuskripter er almindeligvis omfattet en embargo-periode, og først efter dennes udløb kan det accepterede manuskript gøres Open Access.

Gylden Open Access

Her udgiver forskeren sin artikel i et OA-tidsskrift, hvor den umiddelbart efter bliver frit tilgængelig på nettet uden embargo. For at finansiere det, kræver Gylden OA-tidsskrifter en publiceringsafgift, Article Processing Charge (APC). APC'et betales almindeligvis enten af forskeren, forskerens institution eller bevillingsgiver.

Hybrid Open Access

Et Hybrid OA-tidsskrift er et traditionelt abonnements-tidsskrift, som tilbyder Open Access mod betaling af et APC. Hybride OA-tidsskrifter indeholder derfor både traditionelle abonnementsartikler og OA-artikler. På den måde tjener tidsskriftet både penge på abonnenterne og forskernes penge, og det kaldes 'double-dipping'.

Diamond Open Access

Diamond Open Access er publicering i OA-tidsskrifter, der ikke opererer med et APC. Det koster således ikke noget for forskerne at publicere i Diamond OA-tidsskrifter.

I hvilken grad er du bekendt med Danmarks Nationale Strategi for Open Access, som har fokus på grøn Open Access?

- (5) ☐ I meget høj grad
 (4) ☐ I høj grad
 (3) ☐ I nogen grad
 (2) ☐ I mindre grad
 (1) ☐ Slet ikke

Hvor enig/uenig er du i rationalet bag Danmarks Nationale Strategi for Open Access:

"Open Access er et spørgsmål om at få den maksimale effekt ud af forskningen [...]"

- (1) ☐ Meget uenig
 (2) ☐ Uenig
 (3) ☐ Hverken enig eller uenig
 (4) ☐ Enig
 (5) ☐ Meget enig
 (6) ☐ Ved ikke

Uddyb evt. (Maks. 15-20 linjer)

Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn?

	Meget uenig	Uenig	Hverken enig eller uenig	Enig	Meget enig	Ved ikke
Jeg oplever, at min institution har klare retningslinjer/politikker for Open Access, der opfordrer forskerne til at publicere deres videnskabelige resultater i Open Access.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	
Jeg oplever, at min institution tilbyder forskerne hjælp til at publicere i Open Access.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	
Jeg oplever, at min institution hjælper forskerne med at identificere hvilke rataftaler ifm. publicering, der er indgået med forskellige videnskabelige forlag.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	

Uddyb evt. (Maks 15-20 linjer).

Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn?

Jeg oplever, at {%expression:choicetext(selectedchoice-ref({*1/2/339188753*}))%} dækker forskernes publiceringsafgifter (APC) ifm. Gylden Open Access-publicering.

- (1) ☐ Meget uenig
 (2) ☐ Uenig
 (3) ☐ Hverken enig eller uenig

- (4) ☐ Enig
 (5) ☐ Meget enig
 (6) ☐ Ved ikke

Jeg oplever, at {%expression:choicetext(selectedchoice-ref(*1/2/339188753*))}% dækker forskernes publiceringsafgifter (APC) ifm. Hybrid Open Access-publicering.

- (1) ☐ Meget uenig
 (2) ☐ Uenig
 (3) ☐ Hverken enig eller uenig
 (4) ☐ Enig
 (5) ☐ Meget enig
 (6) ☐ Ved ikke

Uddyb evt. (Maks. 15-20 linjer)

Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn?

Jeg oplever, at {%expression:choicetext(selectedchoice-ref(*1/2/339188753*))}% klart kommunikerer Open Access strategier/ret-tigheder og processer til forskerne.

- (1) ☐ Meget uenig
 (2) ☐ Uenig
 (3) ☐ Hverken enig eller uenig
 (4) ☐ Enig
 (5) ☐ Meget enig
 (6) ☐ Ved ikke

Jeg oplever, at det på {%expression:choicetext(selectedchoice-ref(*1/2/339188753*))}% er karrierefremmende at publicere forskningsresultater i Open Access.

- (1) ☐ Meget uenig
 (2) ☐ Uenig
 (3) ☐ Hverken enig eller uenig
 (4) ☐ Enig
 (5) ☐ Meget enig
 (6) ☐ Ved ikke

Uddyb evt. (Maks. 15-20 linjer)

Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn?

Meget
uenig

Uenig

Hverken
enig eller
uenig

Enig

Meget
enig

Ved ikke

Jeg oplever, at det er en udfordring at finde prestigefyldte/anerkendte tidsskrifter, der samtidig tillader Grøn Open Access publicering.

(1) ☐

(2) ☐

(3) ☐

(4) ☐

(5) ☐

Jeg oplever, at det er en udfordring at få dækket publiceringsafgifter (APC) ifm. gyl- den/hybrid Open Ac- cess publicering.

(1) ☐

(2) ☐

(3) ☐

(4) ☐

(5) ☐

Hvilke eventuelle andre barrierer oplever du står i vejen for, at du publicerer i Open Access?

Tak for dine svar.

Hvis du har spørgsmål til undersøgelsens indhold eller har spørgsmål af teknisk karakter, kan du kontakte chefkonsulent Hanne-Louise Kirkegaard via mail: hki@ufm.dk

Med venlig hilsen
Uddannelses- og Forskningsstyrelsen

